P a u l G o m a

B Ă T R Â N U L Ş I F A T A

- scurt roman-jurnal-roman scurt -

Autura Autorului

(15 noiembrie) 2002

2 octombrie 2002

Astăzi este a doua zi de ieri = Cugetare.

Capătă miez numai dacă amintesc: ieri, 1 octombrie (2002) a fost ajunul zilei de azi, 2 octombrie, când se zice că aş fi împlinit 67 ani (de ce nu: toamne?, ierni?) de când am venit pe lume.

67… Nu e o cifră semnificativă, memor(iz)abilă. Dacă ar fi fost (a şi fost): 65, ai fi zis că este una rotundă; despre 66 - împlinită anul trecut - s-ar ţine minte prin apropierea de dubla-cifră a Diavolului; viitoarea 69: kamasutrică. Dar 67? Aceeaşi pertinenţă ca şi, de-o pildă, 76. Niciuna.

67… Sau 60+7. Sau: 50+17. Sau (mai ales!) - şi aşa mai departe.

Interesul nu şade în bilanţ. Nu şade în cifre. Nici în cifr*ă*, oricât de… nesemnificativă ar fi vârsta pe care o am împlinit. Interesul şade, ca să fiu în continuare nesfârşit de modest: în oglinda aflată mereu, mereu dinaintea vârstnicului de mine; a însumiului.

La urma urmei nici în vârstă, cantitate măsurabilă, ci în icoana din faţă, pe când scriu. Fiindcă mai intervine - ca o ghilotină, ca o foarfecă - o cifră care, nu doar pune un bemol la cheie, ci de-a dreptul schimbă cheia: din cea de sol face una de fa. Or asta modifică, nu un biet raport de forţe (raport de vârste), ci natura acelui raport. Diferenţa.

Diferenţa de vârstă dintre Adam şi Eva: secunde?, minute, ore?, Doamne-Doamne nu a cronometrat, nu a consemnat, însă între facerea lui Adam şi extragerea Evei s-a scurs (un) timp. O diferenţă.

N-oi fi eu primul vârstnic îndrăgostit de o nevârstnică, unicul ţap bătrân (şi libidinos), alergînd cu limba târîş şi cornul cornìş la coada-stindard a unei capri'… - cum să-i spun: capri-oară, capri-iadă, capri-f(l)oare? Dar e plină literatura (deci: istoria) şi pictura şi sculptura de această constantă a naturii noastre, orişicâtuşi umane.

Nu fac parte dintre moşii/ târâind galoşii, galopînd şontîc-şontîc într-un picior, mânaţi de călduri, după copìle/ nubìle. Aş umbla, de-aş putea, de m-ar ţine pingelele (galoşilor); aş trepăta şi eu, de m-ar lăsa potcoavele, tocite, rămase în câte două caiele…

…pe urmele junei persoane uşor încruntate avînd gropiţă în bărbie şi păr în dezordine, tăiat scurt - nu-i cunosc glasul, i-l aud; nu am văzut-o, întreagă, dar ştiu că picioarele i-s lunge şi că atunci când e concentrată sau emoţionată, buza de sus, umbrită de o părere de abur de puf întunecat este perlată de minuscule bobiţe de rouă.

3 octombrie

Aşa. Mă simt ceva mai bine de când ştiu că m-am pornit a scrie un text ficţionìc; şi erotìc - fie cât o fi de mic…;

Mă simt mai uşurat ştiind că de astă dată am să scriu ceva ne-pamfletar, ne-denunţător, ne-acuzator, ne-dătător de nume, ne-denunţător (un gazetar român ar zice: ne-nominalizator). Mă simt şi eu în rândul lumii scriitoriceşti de când am luat hotărîrea - grea, dată fiind vârsta-mi - de a trage/târî cadavrul textului de pe strada Quinet pe Academiei, că-i mai puţin foarte greu de citit - ca în bancul de acum 30 (40?) de ani - de să mi-l poată lectura (!) şi poporul muncitor; de să-mi fie şi-a mea codată, incifrată, esopizată, ultra-supra-înnodată, cum bine le-a şezut pe la arta-prozatorilor români creatori de creaţii realist-rezistentiste. Am să fac şi eu ca breslaşii gata-clasicizaţi, demult-înmanualizaţi: am să încui realitatea-aşa-cum-este-ea cu şaişpe chei destinate a descuia şaişpe lacăte, dar am să le rătăcesc, uit, pierd - să nu mai ştie nici autorul de autor de autor (de cărţi, desigur) despre ce, despre cum, despre cine va fi fost vorba. Dar pot?

Să pregătesc întâi terenul? Să povestesc de pe-acum ce-cum-pe-unde o să povestesc atunci când o să mă aştern pe povestite? N-ar strica un mic-rezumat/, gata-rumegat pentru uzul maselor largi de cititori încă nepregătiţi să înfrunte jungla măsurînd patruzeci de pagini întregi? Şi încă patru? Ar strica?

4 octombrie

Am marcat o pauză - cu folos: intenţiile s-au oarecum limpezit, dorinţa (de a scrie *asta*) s-a întărit, nu mai rămâne decât să trec la treaba cea mai grea - şi mai ‘xcitantă, vorba-nglosaxilor: aşternerea pe hârtie a poveştii de dragoste povestită-consemnată de mii de ori. Nu am scris: milioane, fiindcă a mea nu intră în subcategoria un-băiat-iubea-o-fată, ci în a un(ui)-moş-iubea-o-iadă. Poveştile de dragoste din prima, chiar de se termină tragic, acolo tragedia intervine din afară şi este de natură socială, confesională sau chiar umorală a genitorilor, nu se află ca dincoace în însăşi povestea de dragoste, de la început; ba chiar dinainte de început, fiindcă nu de puţine ori este univocă: nu toţi înaiernatizaţii au curajul de a declara, în scris, lolitelor, iubirea.

Astfel (sub)categoria în care mă includ se încă restrânge: iubitele mele nu au (nu au avut, în timp) existenţă pipăibilă (!) - nu vorbesc de fetele-cucuietele cărora nu le-am anunţat prin cuvânt ori prin

scris(oare) că le iubesc şi care, cine ştie: dacă aş fi făcut pasul curajului, s-ar fi întâmplat desăvârşirea actului; aici vorbesc de iubitele mele cu existenţă doar pentru mine, fiindcă eu le-am făcut, ca Dumnezeu (am mai spus) - însă nu în ordinea Lui: 1. Adam, 2. Eva, ci în a mea: 1. Eva - după care mă pun jos şi mă dorm, căci tare am mai trudit la Ea! Dar şi când am isprăvit, e-he-he, am văzut că este bine (şi era Ziua Întâia)!; cu mâinile astea o am făcut, cu mâna dreaptă pe când scriam cu stiloul; cu amândouă, la maşină, la ordinator - drept care acum am dinainte o persoană tânără, uşor încruntată, avînd gropiţă în bărbie şi păr în dezordine, tăiat scurt. Nu-i cunosc glasul, i-l aud. Nu am văzut-o, întreagă, însă ştiu că are picioare lungi şi că atunci când e concentrată sau emoţionată, buza de sus, umbrită de o părere de abur de puf întunecat este perlată de minuscule bobiţe de rouă.

Nimic mai obişnuit, mai frecvent, mai simplu, mai comod, mai lipsit de riscuri(ile refuzului): în timp ce scriu un roman, un articol am nevoie de un interlocutor, de cineva căruia să mă adresez, căruia să îi destinez textul de faţă. Uneori acela este un bărbat, real, cu nume cunoscut - când, într-un text încerc să răspund unui atac sau doar unei poziţii: dialoghez cu acela (în fapt monologhez, mimînd dialogul, după metoda încercată, verificată, şlefuită în **Gherla**). Însă chiar în astfel de împrejurări: luptă cu un interlocutor identificabil - am nevoie de altceva-altcineva, de un suprainterlocutor, mai degrabă de un spectator-martor privilegiat al înfruntării mele în arenă cu un celălalt. De o damă cu (o) batistă…

Dramaturgie simplă, simplistă - convenabilă. Ieftină. Comodă. Neangajantă - ca şi crimele făptuite cu ajutorul cuţitului-condei, ca şi revoluţiile nesângeroase, doar mult cerneloase; ca şi…

Mi s-ar putea obiecta: asemenea relaţii cu o femeie nu sunt de-iubire, ci de-lucru… De-lucru, desigur, dar şi de-iubire. În primul rând de iubire, fiindcă bărbatul a făcut ceea ce a făcut: case, războaie, poduri, copii (şi cărţi; şi cărţi; şi cărţi - de nu mai ai unde să le pui) - numai şi numai pentru femeie. Vreau să spun: numai din iubire faţă de ea (le fac loc, aici şi *el*-ilor cei iubitori de bărbaţi, fiindcă nu mai poţi respira în literatură de ei, ca şi cum trei-sferturi din scribii de totdea-una, de totunde ar fi rodul amoriului carnal/ dintre un Traian şi-un Decebal/ de jos şi de pe cal - când ei fac doar jumătate…).

Până una-alta (şi e prea târziu ca să mă corijez), sânt interesat, atras, supt numai de dulcea, de sublima, de sfânta parte femeiască.

Numai prin ea văd lumea cu tot ce-i al ei.

Şi, consecinţă: al meu.

5 octombrie 2002

[De ce scriu şi acest text ca pe un jurnal? Fiindcă este *şi* jurnal. Apoi: îmi număr timpul secundă cu secundă, aşa fac de zile, săptămâni, ani, decenii, ca în celulă, nu pentru a şti eu cât mi-a mai rămas de-stat, ci ca să se ştie unde ajunsesem atunci când mă oprisem].

Ziceam că scriu cu gândul la o anume femeie - tânără, mai tânără, mult mai-mai-mai decât mine: persoană uşor încruntată (să fie mioapă? nu), avînd gropiţă în bărbie şi păr în dezordine, tăiat scurt. Nu-i cunosc glasul, i-l aud; nu am văzut-o, întreagă, însă deduc - după gură - că are picioare lungi şi că atunci când e concentrată sau emoţionată, buza de sus umbrită de o părere de abur de puf întunecat îi este perlată de minuscule bobiţe de rouă.

Fiecare carte a mea a avut în timpul scrierii o asemenea prezenţă. Nu mi se înfăţişa de la începutul lucrului, nici de la începutul re-luării, ci după câte un pasaj, un paragraf, o pagină, un capitol.

Atunci mă opream. Deşi cu ea nu dialogam, pe ea nu o întrebam dacă i-a plăcut ce scrisesem, nu aşteptam de la ea să-mi dea soluţii. Iubita mea cea fată-fetiţă: joacă (bine) rolul profesoarei, lângă catedră, în picioare, (să i se vază), aşteptînd, cu pleoapele coborîte, ca elevii să vină, să depună filele scrise. Nu rosteşte un cuvânt, privirea ei nu o atinge pe a elevului de mine, dealtfel nici nu aştept din partea ei cuvânt, semn de aprobare, de preţuire, de laudă.

Spre deosebire de un adevărat elev, după ce îmi arăt rodul muncii (un fel de a zice, ‘fesoara nu are ce vedea, pentru că *ştie, mă ştie, o-ho, cum mă mai ştie!* (cu văzutul mă ocup eu), mă întorc în bancă şi mă reapuc de scris; mă apuc de re-scris; o altă-nouă variantă.

Iubita cea prea-tânără a mea nu-mi este cenzor, nu-mi este supraveghetor - ea există. Acesta este rostul, rolul ei: să fie. Şi fiiàză. Şi, doamne, ce cald, ce parfumat, ce dulce-mi este fiirea ei, dinainte…

…dinaintea mesei de scris, a băncii, dinaintea mea, în faţa ochilor mei - oglindă. Când o privesc drept - când mă uit cu adevărat în oglindă - mă văd. Asigurat că încă mai exist, îmi cobor ochii pe hârtie (pe clapele maşinii de scris, pe ale ordinatorului): în oglindă sau în tablou, în icoană: ea.

Şi e bine. Foarte bine. Îmi comunica: încă nu mor, încă nu.

Fiecare carte a avut Prezenţa ei (ce bine, ce bine s-a nimerit: aici *ei* poate indica şi fata şi cartea…). Fiecare carte a avut mai multe variante de fete, după numărul celor de hârtie. O variantă a unei cărţi este o altă carte - fireşte, înrudită cu precedenta, deci asemănătoare, dar nu identică-doar-cu-mici-modificări, ci diferită în felul în care

diferite sunt surorile dintr-o casă plină de fete. La o carte - o fată.

Fetele… Unele erau tare i-reale, sărăcuţele, construite din te miri ce şi mai nimica, nu aduceau a cineva cunoscut şi se modificau de la zi la zi, de la moment la moment. Mai ales în închisoare şi în Bărăgan am iubit astfel de făpturi de aer. Nu am făcut confidenţe, nu mi s-au făcut, dar ştiam: toţi băieţii (fiind tânăr, eram atent numai la cei de seama mea) îşi rezemau sufletul şi trupul de ficţiuni. Aşa ne era dat.

După ce am ieşit în lume - în septembrie 1965 - şi am început a scrie cu regularitate, Prezenţa Absentei a prins a fi construită pe (câte) o realitate: văzusem trecînd pe stradă, uneori chiar cunoscusem o femeie care îmi "sunase" frumos - prin mers, prin un anume gest de aranjare-deranjare a părului, prin zâmbet, iar de la cele de care mă apropiasem - ba le sărutasem mâna - oh, odoarea lor, oh, sonul vocii…

Citisem, ştiam: toţi bărbaţii (o bună parte dintre ei) îşi construiesc imaginea femeii din două-trei elemente/sugestii; ştiam: toţi scriitorii rămân, în scris, la femeia sintetică, cea fabricată, zidărită, olărită de ei înşişi. După capacitatea de a inventa femeia, adeseori fără a-şi da seama, se împart bărbaţii în două categorii:

În prima;

Şi - uneori - chiar în a doua.

După 1989, când s-a descuiat ţara, mi-au apărut altfel de (alt)fete: ne-văzute, ne-auzite măcar la telefon, ne-mirosite, cunoscute doar prin cuvântul scrisorilor. Doar cu prima, cronologic, am sărit gardul ficţiei, m-am trezit în urzicile declaraţiilor de dragoste - şi m-am… urzicat de-a reàlelea. Cu următoarele… am ţinut cu dinţii să nu recidivez.

Regret din suflet că am reuşit.

6 octombrie

Abia după ce am ajuns în Bărăgan dialogul cu persoana-din-faţă a început a prinde carne (şi ce carne!). Îi scriam într-un registru contabilicesc scrisori - negru pe alb, până atunci "în cap" dialogam-corespondam cu surorile colegilor de celulă (întru reciprocitate îmi inventasem şi eu o soră pe care o prezentam celor merituoşi…).

Nu eram singurul care s-a dedat la o astfel activitate de autonomizare, de autosatisfacere. Toţi singurii, toţi izolaţii, toţi cei împiedecaţi a avea relaţii normale cu semenii - mai ales cu semenele - făceau la fel: îşi inventau o iubită, o logodnică, o soţie; cei mai mulţi îşi trăiau dragostea cu discreţie, mulţi o împărtăşeau colegilor de solitudine masculină, puţini angajau cu Ea un schimb epistolar.

Foarte greu, mult riscant, în închisoare, să scrii. Însă riscam şi eu, ca ceialalţi - pe care îi doar bănuiam că scriu iubitei lor, în ciuda promiscuităţii, a supraaglomeraţiei celulare. În materie de "relaţii co-celulare", ultimul dintre dreptcomunii nimeriţi la politici pentru că, la beţie strigase ceva împotriva lui Groza, a Anei Pauker, a lui Stalin, se comporta cu delicateţe, chiar cu pornire de protejare a intimităţii colegului care scria. Cel mai potrivit suport pentru un epistolar amoros era placa de săpun şi nu fundul plat al gamelei nici coasta vreunui flacon cu sirop de tuse, uns cu săpun şi presărat cu DDT ori cu var de pe pereţi. Fiindcă placa de săpun putea fi ştearsă fulgerător în caz de percheziţie, cu unghia degetului mare: ştergeai-ca-la-tablă scrisul de pe săpunul moale în vederea corectării unui cuvânt, în vederea epuizării "hârtiei", deci a suprafeţei de scris şi continuarea-prin (zic eu acum)-palimpsest-are. Am scris şi eu în celulă pe săpun, cu acul, scrisori/de amori'. Făceam şi eu ce făceau tinerii deţinuţi (a, vârstnicii: nu, lor le era frică). Nu am fost niciodată surprins şi pedepsit pentru scris-pe-săpun, dar aş fi îndurat pedeapsa cu dinţii strânşi, cu inima umflată cât un burduf de cimpoi - dacă suferam pentru… dragoste…

Însă abia în domiciliu obligatoriu mi-am putut revărsa şi consemna, să rămână (în registru!, ca să nu pot rupe filele, în caz de… rupere) dragostea, mărturisită. Despre ce era vorba în scrisori? Despre… toate câte se scriu şi s-au scris de când se scriu scrisori de dragoste, începînd cu "dragă", încheind cu "te sărut" - şi de la capăt.

Deşi făcusem numai doi ani de regim celular, deşi înainte de arestare nu avusesem o "activitate de scriitor", închisoarea mă, nu doar oprise din creştere, dar mă dăduse îndărăt. Desigur, în cap (şi în inimă) înregistrasem o evoluţie, o maturizare, o îmbogăţire, dar-însă-totuşi…

Înainte de arestare - 22 noiembrie 1956 - chiar dacă nu publicasem nimic, contam în ochii colegilor şi ai profesorilor ("de măiestrie artistică") ca un… promiţător viitor-scriitor, ba chiar ca un prozator… modernist (-*ist* fiind semnul deriziunii, al duşmănozităţii, oricum, al celui care începe să dea semne că nu mai este "de-al nostru" - ca intelectual*ist*-ul, inventat de troglodit*ist*-ul Popescu-Dumnezeu, şi citat, cu şervetul pe braţ, de… scriitorişti). Mihai Gafiţa zicea că scriu ca Thomas Mann, ca Joyce, când eu doar auzisem numele acestora. Scriam cum scriam, scriam ca mine. Însă numai după doi ani de pauză-forţată (închisoarea), devenisem incapabil să aştern pe hârtie o povestioară închegată - comisesem nişte basme (unul i-l arătasem lui Marino: nu-i plăcuse; nici mie), dar simţeam, acut, cu toată carnea, că nu mergea. Nu că m-aş fi împotmolit, ci sânt - definitiv - împotmolit. Ceea ce scrisesem "înainte" se pierduse, fusese confiscat, pur şi

simplu nu-mi era accesibil, eventual consultabil (a fost mai bine aşa: nefiind conştient de regresiune, sufeream mai puţin, prin comparare).

Lucrurile nu s-au schimbat în bine după liberarea din domiciliu obligatoriu. Alergătura după lucru, alergătura la-lucru - când aveam - nu îmi fura doar timpul, ci şi dispoziţia de a scrie. Unde mai pui că la Buhuşi (la şantierul Casei de Cultură), la Făgăraş (la Agrosem) nu aveam obiectele numite: masă şi scaun, iar la Braşov (la Rulmentul) nici măcar patul nu era întreg al meu (doar jumătate, dormeam cu un, şi el necalificat, de la Steagul Roşu).

Starea de luptă mi-a fost totdeauna incitantă, fertilă. Însă hărţuiala - nepolitică, ne-securistă, doar economică: ba. Nu timpul material îmi lipsea (timpul pentru scris poate fi furat, zmuls: în tren, în pauze, la lucru), ci acea linişte-în-încordare a scrisului; şi nu faptul că nu (prea) aveam ce mânca şi nu faptul că nu (prea) aveam cu ce mă încălţa îmi punea piedeci (cât am stat în mansarda lui Sterescu, după decembrie 1965 nu am fost nici mai mâncat, nici mai îmbrăcat-încălţat), ci, aşa: eram hărţuit-de-starea-generală, deci mă simţeam diminuat (nu îngrădit, deşi acea stare, printre altele, putea fi dedusă); mă constatam micìt, neputincioşit - de a scrie, în general; în special de a dialoga cu iubita, în scris…

Momentul liberării din gherla libertăţii fără libertate de după "liberare" a încetat în vara-toamna anului 1965: "decretul Ceauşescu" a îngăduit tuturor foştilor deţinuţi politici - neterminaţii - să reia studiile; întrerupţilor: să-şi continue activităţile cultural-literare, chiar pedagogice.

Aşadar, în octombrie 1965 am re-intrat la Filologie, Bucureşti - în re-anul I. Aveam treizeci de ani, părul alb, eram cel mai prost îmbrăcat dintre studenţii bucureşteni prost îmbrăcaţi, pierdusem unsprezece ani (dacă intrasem la facultate în 1954…).

Eram însă (cel mai) fericit re-bucureştean.

7 octombrie

Nu mi-am venit în fire de la o zi la alta, să ajung a scrie măcar tot-aşa ca înainte de arestare, în 1956. Deşi re-pornirea îmi fusese promiţătoare, bună, o simţeam cu toţi porii (fiindcă, din octombrie 1965, ca re-student, căminist, într-un dormitor cu încă vreo cincisprezece studenţi, începusem a scrie un roman - de asta cunoşteam o stare de euforie, de beţie). Se vede însă că nu era suficient să mă simt eu în stare de a scrie, trebuia să chiar scriu câteva sute de pagini…

Nu de la Mişa Novicov, care ne predase un fel de teorie a literaturii, nici de la Gafiţa, "profesorul de măiestrie artistică" învăţasem că, a scrie povestiri, schiţe, chiar nuvele nu este chiar acelaşi lucru cu a scrie romane - deşi tot proză. Nu ştiu dacă aflasem acest lucru de la cineva sau îl voi fi simţit-intuit. Scriam-scriam-scriam, deşi mă aflam într-o situaţie inconfortabilă (?): babac printre boboci şi, chiar dacă dormitul într-o încăpere cu mulţi alţii nu-mi era străin, pentru scris îmi era greu, nu găseam un colţ cât de cât protejat. Totuşi, pluteam, zburam: începusem a scrie, continuam să scriu, scriam, filele de hârtie se adunau într-un dosar, păreau a nu fi chiar proaste-proaste, apoi îmi revenise starea de nerăbdare de a scrie: de-abia aşteptam să ajung la Universitate - ca să scriu, la cursuri, pe furiş, se înţelege; de-abia aşteptam să mă întorc la cămin, ca să scriu în dormitor, la una din cele trei mese de câte patru persoane alcătuind "sala de lectură".

Îmi era bine, mi se umflase pieptul în general, în special bicepşii (sărăcia avea avantajele ei: chiar şi în noiembrie umblam îmbrăcat cu o bluză cu mâneci scurte (dealtfel, unica), ceea ce provoca, o simţeam cu ochii din ceafă, privirile ventuziforme ale colegelor… De ce mă simţeam atât de… musculos, bărbătos, puternicos (mai târziu am aflat că şi părul alb de pe piept exercita asupra junelor copile o puternică miraţie; asupra coaptelor chiar: fascinaţie-tulburaţie)? Ce întrebare! Pentru că scriam un roman: **Cealată Penelopă, cealaltă Ithacă!** - îi zisesem, peste un an aveam să-l rebotez: **Ostinato**.

Starea de graţie a ţinut până prin ianuarie 1966, când, la sfatul-îndemnul unor foşti colegi (acum redactori de periodice, la edituri) am început a scrie "proză scurtă". În vederea debutului…

De cum am trecut la schiţă-povestire-nuvelă, cum am regresat, am retrogradat, m-am prostit, m-am trezit înotînd în aceeaşi melasă ca în perioada dintre liberare şi re-intrarea la Universitate. Cum însă cunoscusem la viaţa mea şi alte con'strângeri, am con-strâns din dinţi şi din alte gemene părţi ale corpului şi am lucrat în continuare. Din greu, cu neplăcere, *şi* conştiincios… O lovitură, de astă dată oficială, am primit de la fostul meu profesor Mihai Gafiţa, peste care dădusem (şi) la Editura pentru literatură, unde mă prezentasem cu **Cealaltă Penelopă**… A refuzat manuscrisul, m-a anunţat (ceea ce aflasem între timp): «La noi nu se debutează cu un roman, ci cu proză scurtă». M-am ţinut de… proză scurtă, astfel că până în iunie pusesem de-un volumaş - purta titlul: **Moartea noastră cea de toate zilele.** Cu el m-am întors, învingător, la deneînvinsul Gafiţa. L-a primit… - însă nu şi titlul, deci nici povestirea titulativă; nici volumul întreg; a spus că îl va pune în discuţie numai după ce voi fi publicat ceva în periodice şi

că până atunci îl păstrează - cum aşa: încă nu debutasem în reviste dar aveam insolenţa să mă înfăţişez cu volume - dintre care un roman?

Nimic de făcut - decât de aşteptat ca prozele scurte predate revistelor literare să fie băgate în seamă;

Nu puteam face nimic - decât să mă întorc la roman… Acelaşi, dar… prin o nouă variantă, “muuult ameliorată”.

Cele două luni de vacanţă la părinţi, în satul Vad (Poiana Narciselor), Făgăraş, mi-au fost pline, fructicole: am scris, de la cap la coadă, nu una, ci trei variante - de la a doua îi schimbasem titlul în **Ostinato** - şi, cunună, mă îndrăgostisem ca un măgar de o elevă de liceu [persoană tânără, uşor încruntată, avînd gropiţă în bărbie şi păr în dezordine, tăiat scurt; nu-i cunosc glasul, i-l aud; nu am văzut-o, întreagă, ştiu că are picioare lungi şi că atunci când e concentrată sau emoţionată buza de sus umbrită de o părere de abur de puf întunecat este perlată şi de minuscule bobiţe de rouă].

Sânt sigur: mi-a mers atât de bine scrisul (aşa credeam, aşa simţeam - aşa era), datorită fetei aceleia - atât de foarte-frumoasă, atât de foarte-tânără: dacă avea 15 ani, eu peste dublu… Mi-a mers atât de bine scrisul (la roman) şi pentru că între noi nu se petrecuse nimic. Nu jur că motivul trebuie căutat în refuzul meu de a împinge lucrurile până la firescul-desnodământ, însă este sigur: neîmplinirea, frustrarea - şi dorinţa sălbatică, oarbă de a o avea - îmi alimentaseră scrisul-bun.

8 octombrie

Dacă **Ostinato** - vorbesc acum de varianta ultimă, cea din octombrie 1971, începută după ce primisem telegramă de la Dieter Schlesak de la Frankfurt/M, că apăruse în germană, la Suhrkamp şi în franceză la Gallimard (nu în italiană: tirajul de la Rizolli fusese cumpărat de mesagerii lui Ceauşescu: Zoe Buşulenga, Balaci, Mihnea Gheorghiu) - era o carte “modernă”- în gesticulaţie, rămânea tradiţională - în fond. Oricâte scălâmbăieli, tumbe, salturi-mortale făceam, nu atingeam cuceririle (formale!) ale lui Joyce; doar mă lăsam contaminat de monologul lui/la Faulkner - i-am pomenit pe aceştia fiindcă de aceştia mă apropiaseră cronicarii germani, francezi, olandezi.

Nu-mi amintesc să fi declarat: «Vreau să scriu ca…» Tolstoi, Balzac, Stendhal, Rebreanu, Dostoievski, Faulkner; niciodată nu am vrut-declarat că vreau să fac mai-bine-decât-cineva, pentru mai-bine aveam stadionul, acolo mă angajam într-un *concurs de atletism*, nu dincoace, la solitarul, secretul scris. Desigur, cei mari îmi erau

felinarele de stradă la căror lumină citeam, chiar scriam, de piciorul de fontă al lor mă puteam oricînd rezema cu un umăr, ba rămâneam sub umbrela lor şi ziua, fiindcă era bine pe lume cu astfel de araci/tutori. Că, fatal, cutare proză a mea "aducea a Stendhal" că în alta "se simţea Faulkner", cum altfel, când îi frecventam, îi iubeam, în sinea mea doream să-fac-bine-ca-ei, chiar de nu sonorizam dorinţa. Rezultatul era, nu imitaţia, ci contaminaţia. Scriitorii puternici (nu neapărat şi buni) exercită asupra mai-tinerilor o influenţă de care nu-şi dau seama nici unii nici alţii. Dacă un ochi ager şi răutăcios-cât-trebuie ar urmări corespondenţa (şi epistolară) dintre două persoane, fie acelea aflate la mari distanţe, nu doar geografice, ci şi de vârstă şi care nu s-au văzut vreodată la faţă, nici auzit…- şi ar pune scrisorile pe două coloane, fiecare în ordine cronologică, ar observa *trecerile* dintr-o parte în alta, nu doar de la silen la nimfă - a unor expresii, cuvinte, sintagme, topică, ticuri; tăceri… Ce sunt acestea decât efectele dialogului pornit, ale osmozei continuate, ale contaminării reciproce, nu doar sănătoase, dar binecuvântate? Nu astfel arată comunicarea dintre doi: prin luarea-vorbei-din-gură, prin completarea, materializarea vorbei celuilalt, nerostită (pe hârtie), dar ştiută, nu doar pre-simţită?; nu-i aceasta încununarea uniunii, când cuvintele nu mai au semnificaţia curentă, se rarefiază, îşi pierd greutatea şi identitatea iniţială, se dizolvă în sucul obştesc, în mustul primordial alcătuit din puţină cerneală şi din multă salivă, sudoare, sânge, sămânţă?

Rezumat: că, în scris, voi fi imitat pe un mare scriitor? Probabil-sigur, nu-mi dădusem seama. În schimb, mă surprinsesem, chiar complăcusem în maimuţăreli identificabile - şi declarate: Arghezi (topica), Caragiale (pălălă'vrăvră'geala), Faulkner (fluxul - nu totdeauna… cursiv - al rememorării)… Nu am găsit de la cine voi fi luat (iar negăsind înaintaşi autohtoni, nici străini, nu m-am lăudat că aş fi descoperit, eu, apa caldă) arhitecturarea muzicală a romanelor - desigur, vorbesc de formele muzicale cele mai riguroase: sonată, rondo, si*n*fonie şi nu de… muzicalitatea scrierii (ceea ce este vădit altceva).

Caragiale: cel mai apropiat mie autor român. L-am cultivat cu jubilaţie, în juneţe îl cunoşteam (şi pe el) pe de rost (şi recitam şi dădeam replica altor caragialolatri); multe dintre caragialisme mi-au rămas lipite de limbă - până la a uita să indic bibliografia…;

Caragiale: singurul prozator român - dramaturgia lui: ce proză!, ce proză!! - cunoscător intim al muzicii (nu doar urechist: frecventator doar prin ascultare), ci făcînd, în cunoştinţă de cauză, acea muzică şi *vorbind-o*, ca pe vin, francezii. Pentru epoca lui - sfârşitul secolului al XIX-lea - Caragiale a contat printre cei mai avizaţi europeni, a fost un

autentic *musikalisch*. În marea proză - iarăşi: doar europeană - nu îi găsesc corespondent decât în Thomas Mann, însă acesta a venit mult mai târziu, **Doktor Faustus** fiind scris abia în 1947… Prin faptul că asculta - în concerte, chiar la Bucureşti, apoi la Berlin, după exil, în 1905, dar mai ales că şi înţelegea-comenta Cvartetele lui Beethoven. Oprirea asupra celui purtînd nr. 17, op. 131, mă îndreptăţeşte să afirm că hahalera, neseriosul, autodidactul Caragiale, grecoteiul-cu-nas-subţire (vorba prietenului său Eminovici), este nu doar un imens scriitor de limbă română, dar cel mai avizat gustător de muzică; unicat.

Şi nu doar al epocii sale: care dintre scriitorii-mari ai lumii contemporane (să nu ne ostenim a căuta scriitori cu diplome de ingineri-ai-sufletului-românesc : nu vom găsi…) a dovedit, în scris, că este capabil de a înţelege, nu doar "sufletul omenesc" (sic), ci Cvartetul 17, de Beethoven?, cel scris în 1824, examen de super-doctorat pentru supra-muzicologi - piesă din mantaua căreia se trag cei foarte mari de la cumpăna secolelor (mari-foarte, pentru că îmi plac mie, fireşte!): Wagner, Mahler, Schönberg şi, în cestălalt, al XX-lea, Bartók, necunoscutul Enescu, iar în oroarea stàlină: Şostakovici - şi Prokofiev, însă nu ca simfonist şi nu ca autor de cvartete? În secolul XIX am ştire doar de Tolstoi, însă el, chiar dacă realizase performanţa de a intra într-un cal: Holstomer, nu intrase şi în muzică dincolo de Sonata Kreutzer şi de Appassionata, cea "foarte preferată" de Lenin… Apoi, în secolul al XX-lea - dar rămânînd înrădăcinat în precedentul: Proust.

Observ că m-am îndepărtat de Ea, ca să vorbesc numai de ei…

Deloc. Nu mă îndepărtez niciodată (nici cât o boabă de muştar) de Ea - măcar pentru că nu vreau, vorba cântecului, să-mor-ca-mâne. Îi dau roată, cocoşeşte, păuneşte, lăudînd-o ca pre Domnul - însă numai şi numai pentru că noi, ortodocşii, suntem lipsiţi de esenţialul, de sever-carnalul, de erotic-asceticul cult marial - altfel…

…Altfel tare m-aş opri să trăncănesc despre muzică… - însă despre ea am mai scris. Dar despre Ea n-am scris? Ba da, ba da - şi ce bine am făcut - era cât pe-aci să-mi scape: «şi ce bine am scris»… - însă nu m-am lăsat ispitit, deşi femeile mele [ia să le pun pe un rând : Catinca, Alice, Viola, Damiana, Seliva, Justa, Ela, Bonifacia, Sabina, Xenia, Sublima Găinărească - şi încă altele, nici chiar eu nu le ţin minte pe toate - ca pe, de pildă, această persoana tânără uşor încruntată avînd gropiţă în bărbie şi păr în dezordine tăiat scurt căreia nu-i cunosc glasul dar i-l aud; nu am văzut-o întreagă, însă ştiu că are picioare lungi atunci când e concentrată sau emoţionată buza de sus umbrită de o părere de abur de puf întunecat este perlată şi de minuscule bobiţe de

rouă] - nu sunt deloc de lepădat - vorbesc despre femeile făcute (nu născute) de mine, cu mâna mea.

Să nu spun vorbă mare: o să mai fac - una! Mică-mică. Păsărică.

9 octombrie

Ziceam că **Ostinato** este construit în formă de sonată. Mai ziceam că **Uşa noastră cea de toate zilele** (căzînd din volumaşul de "proză-scurtă" şi povestirea şi titlul volumului - cum să admită cenzura o carte numită: **Moartea noastră cea de toate zilele**?- nu l-am lăsat pierdut, l-am trecut următorului roman) este, dramaturgic vorbind, respectuos cu canonul: unitate de loc, timp, personaje. Şi, prin cele patru femei, deja amintitele Alice şi Viola, dar şi Sofia şi Florica, o… piesă de teatru destul de cu meserie scrisă. Dealtfel un francez şi trei români şi-au exprimat dorinţa de a teatraliza romanul; francezul voia ca eu să fac operaţiunea: să scriu o piesă; românii: ei cu mâna lor să o facă - eu nu am fost de acord, ei au fost de acord cu dezacordul meu…

[Încă o dată: Geta Dimisianu cunoştea **Uşa noastră cea de toate zilele**, doar în primele luni ale anului 1970, la îndemnul bunului meu prieten Ivasiuc, predasem noua carte noii edituri: Cartea Românească. Izbucnind scandalul - Ivasiuc decodificase astfel: «sub personajul Florica se ascunde Elena Ceauşescu, sub personajul Iosub însuşi Nicolae Ceauşescu» - Marin Preda, speriat, îi obligase pe toţi redactorii să citească "bomba" (plasată de mine sub "editura lui Ivasiuc", pretindea amicul Saşa), deci şi pe Geta Dimisianu. Nu mai contează că, atunci nici ea nici Paleologu nu găsiseră vreo aluzie la perechea regală, Mircea Ciobanu şi Ţepeneag nu scoseseră o vorbă, tăcuseră cu nesfârşită înţeleptitate - contează că, douăzeci de ani mai târziu, când Geta dăduse peste Ion Ioanid şi îi editase mărturia despre închisoare - care zăcea de ani de zile în safe-urile Bibliotecii Române de la Freiburg, fără titlu - pentru că a mea nu apăruse încă în româneşte, a botezat-o, rapid pe aceea: ***Închisoarea*** **noastră cea de toate zilele**… Nu l-am acuzat pe Ioanid de… plagiat, cum făcuse cu mine cultivatul Ţepeneag după ce publicasem **Arta refugii** în franţuzeşte (limbă în care titlul şi dubla-multipla semnificaţie a lui nu a putut fi prinsă, iar Paruit tradusese de-a dreptul: **L'Art de la Fugue**), arătîndu-mă ca… plagiator al cărţii sale **Zadarnică-i arta fugii,** la care îi răspunsesem că amândoi - şi cine ştie câţi alţii încă - îl "plagiasem" pe Bătrânul Bach cu a sa **Die Kunst der Fuge**… Întorcîndu-mă la Ion Ioanid: împreună cu el - el însă nu singur, ci cu ajutorul neprecupeţit al Getei Dimisianu -

plagiasem… **Tatăl Nostru**…]

În cerc nu a mai avut ambiţii formale muzicale, ci declarat faulkneriene, fiecare capitol era indicat cu numele unui personaj, în fapt, numeam, după Faulkner, vocile. [Nu vreau să mă mai gândesc la această carte, o consider definitiv pierdută: singura copie a ultimei variante după care a fost tradusă pentru Gallimard, ajunsă în păstrarea lui Ţepeneag a fost aruncată la gunoi: «Ce să fac, eu, cu un manuscris al tău?», mi-a explicat senin prietenul-scriitorul Ţepeneag, după ce m-am exilat şi am încercat să-l recuperez].

În schimb, cu **Gardă inversă** m-am întors la formele şi metodele muzicale: repetiţia, reluarea-repetiţia, pre-lucrarea-repetiţia.

Gherla. Cu acest text am adoptat deschis o altă formă (literară - şi muzicală): dialogul/duetul.

În varianta iniţială - scrisă în vreo săptămână, la Paris, în prima călătorie, în 1972 - povestitorul avea (încă) interlocutor, o voce care rostea câteva cuvinte, deci exista prin cuvinte. Astfel - adică pe două voci - a şi fost înregistrată în aprilie 1973 pentru Europa liberă. Aceeaşi variantă a fost tradusă în franceză de Şerban Cristovici pentru Gallimard şi de Barbro Anderson în suedeză pentru Coeckelberghs Vorlag. Întors în România, în iunie 1973, aproape imediat după ce am re-pus piciorul pe solul patriei iubite, am… recidivat întru răul-obicei inaugurat cu **Ostinato**: ştiind că Cristovici lucrează de zor la traducere, deci nu mai pot interveni cu modificări, m-am apucat de o… nouă variantă, una pentru sufletul meu. În aceasta nu mai apărea vocea ascultătoarei - dar bineînţeles că era o femeie! - riposta i se deducea din re-proposta povestitorului.

Eram satisfăcut de găselniţă, însă nemulţumit că, pe de o parte, nu pot edita cartea în româneşte (?!), pe de alta nu pot interveni pe lângă traducători să… ţină pasul după autor, să echivaleze textul după această variantă, ultima, adevărata, nu după una veche, depăşită…

Oricum, sub această formă a fost publicată la Humanitas în luna mai 1990, **Gherla**. Ceea ce înseamnă că forma actuală, cea ordinatorizată este a *n*-a variantă, datînd de prin 1997-98…

În **Gherla** dialogul declarat şi permanent cu Ea este scos la lumina zilei. Şi chiar dacă în cărţile următoare, cele scrise în exil : **Culoarea curcubeului, Soldatul câinelui, Patimile după Piteşti** comunicarea cu Ea coboară în subteran, în următoarele iese iar la lumină în **Bonifacia, Justa, Ela, Astra, Sabina, Roman-intim, Adameva, Altina** - cartea de faţă…

Ce am spus până acum despre “contribuţia” Ei nu este nici inedit, nici original. Relaţia Adam-Eva rămâne, chiar în acele cazuri, nu

puţine, în care Adam o iubeşte-pohteşte-pre-ea, deci (o) cântă, însă nu pe Eva, ci pe o/un, cu nume de personaj*ă* - avansez o anagramă Adam/ Mada… La urma urmelor, pentru câteva bune generaţii de cititori, Sonetele lui Shakespeare au fost adresate, iubitei, nu masculinului. Şi, tot la urma urmei, pe noi ne interesează cântecele de dragoste ale numitului Shakespeare, nu foarte sau deloc amănuntul că poetul mergea-funcţiona, vorba franţuzului, şi cu aburi şi cu pânze…

Eu - tot întâmplător - nu am astfel de gusturi. Probabil din această pricină voi fi lipsit şi de geniu literar…

Parodiindu-l pe Topârceanu (care parodia nici el nu mai ştia pe cine), zic:

Să scrii bine când ai geniu - ce simplu!;

Mai greu, dacă nu imposibil: când nu ai geniu - să scrii ca mine…

10 octombrie

Câtă vreme fusesem un bandit oarecare, Securitatea nu se interesase de femeile mele cu intenţia de a le transforma în pârghii cu care să mă răstoarne. Pe atunci nici nu prezentam interes, eram unul din zecile de mii de bandiţi abia liberaţi. Dacă după Bărăgan m-a hărţuit, chiar re-arestat (în iarna anului 1965), apoi nu eu eram şef de lot, ci ea: Ela. Din punctul lor de vedere eram o biată anexă, o lipitură a lotului. După două luni de ciomăgeală ciobănească (puteai deduce importanţa pe care ţi-o atribuiau secii, în dosarul lor, ţie, bătutului, după calitatea bătăilor), mi-au dat drumul. După o vreme unul de-al lor mi-a arătat fotografii cu Ela: o lichidaseră, o omorîseseră, punînd grosolan în scenă un accident de circulaţie, aşa rezolvă ei irezolvabilele…

Deşi m-am mai frecat de ei - am fost anchetat (liber) şi în legătură cu un student necunoscut mie, la cămin, în octombrie 65, apoi cu Marcel Petrişor (mă mutasem la Sterescu, anticarul), Secii nu s-au arătat interesaţi de persoana mea decât din anul II (al doilea an II, cel din 1966-67). Nu cred că erau atât de inteligenţi-perverşi, mai degrabă a fost o coincidenţă faptul că ofensiva lor s-a produs imediat după moartea tatei (februarie 1967), când situaţia familiei devenise catastrofală: dispărînd tata, mama, bolnavă de scleroză în plăci, imobilizată în pat, rămăsese singură ca un câine, în Vad, Făgăraş, unde nu aveam nici rude, nici prieteni… Nu m-au abordat direct, ci, inteligenţi nevoie-mare, pieziş, prin fata cu care mă aveam atunci bine, şi ea studentă. Să fi fost ei siguri că ea are să-mi spună că fusese contactată, binişor scuturată şi zdravăn băgată în spărieţi? Probabil. Aşa vor fi socotit ei

că mă prepară mai eficace: vânatul intră în panică doar aflînd că vânătorul îl hăituieşte, iar atunci când îi apare în carne şi oase dinaintea bietul animal încremeneşte, împietreşte de teroare.

Deşi ţineam la fata aceea (îi păstrez, peste ani, o tandră amintire) m-am despărţit de ea, spunîndu-i că nu vreau să-i pricinuiesc necazuri, prin contaminare. Ea m-a asigurat că nu i-i teamă de represalii, că rămâne lângă mine, să înfruntăm împreună fiara comunistă (expresia ei) - atât că… n-ar prea vrea să pătimească ai săi - din pricina ei. Ne-am zmuls unul din celălalt fără reproşuri, fără scene. Eram acaparat, colonizat de singurătatea mamei, rar mai dădeam pe la facultate, făceam măcar săptămânal naveta la Vad, iar la Bucureşti umblam, disperat, în căutare de relaţii ale relaţiilor care să-mi faciliteze internarea ei într-un aşezământ spitalicesc din împrejurimi (toate aceste se află ca într-un reportaj în **Gardă inversă**).

În acel moment (ales? întâmplător?), *ei* m-au abordat-acostat, la Universitate, într-o pauză : un coleg de grupă m-a anunţat că mă caută un "prieten - de-acolo", iar eu m-am dus pregătit să văd un fost coleg de închisoare ori de Bărăgan… Un necunoscut s-a apropiat cu braţele deschise şi a dat să mă îmbrăţişeze, zicîndu-mi:

«Mă Paule…»

Nu eram adormit, nici istovit de încercări - doar… binişor ameţit, însă i-am simţit, fulgerător, sudoarea: nu era "de-a noastră", nici măcar a unui necunoscut de-al meu; i-am îndepărtat braţele şi l-am întrebat:

«Ce grad ai tu, mă?»

Asudurdosul a dat să râdă, nu a reuşit decât să rânjească, a întins iar o mână (în care ţinea, pe un lănţug, nişte chei), intenţionînd să mă ia pe după cap, însă eu m-am răsucit-ferit şi m-am îndepărtat repede. Ieşind pe trotuar, am bănuit că securistul se luase după mine, însă nu am întors capul: deschisesem gura şi mergeam drept înainte, cu auzul încercînd să despart zgomotele străzii de ai paşilor lui, cu toate că nu i-i cunoşteam, în acelaşi timp adulmecînd aerul cu nările lărgite (deşi firicelul de vânt îmi venea din faţă). Nu l-am simţit, nu m-am liniştit: ştiam că, dacă a început *asta*, *asta* are să continue.

După câteva zile, tot la Universitate, acelaşi individ, învârtind pe deget lănţugul cu chei, mi s-a plantat dinainte şi, fără a mai zâmbi-rânji, mi-a adus la cunoştinţă:

«Noi vrem să stăm de vorbă cu dumneata».

De acea dată n-am mai plecat. Am rămas locului. Mi-a fixat întâlnire: mâine la ora zece, la Academia Comercială, a doua (sau a treia?) uşă pe dreapta, la parter. Iar eu, deşi aveam de gând ca în aceeaşi seară să plec cu trenul la Vad, unde mă aştepta mama, am zis:

«Bine».

Secul s-a îndepărtat, învârtind - desigur, victorios - cheile pe deget. Eram prins.

Am plecat şi eu, oriunde. Drept înainte.

M-a ajuns din urmă, în hol o fată binecunoscută mie, din ultimul an de la engleză; ne frecventasem câteva săptămâni, anul trecut, apoi dispăruse - o vedeam uneori de braţ cu un domn în vârstă. Mi-a comunicat că azi e liberă, vine la mine - eram de acord? Pornisem să ridic din umeri a nu-ştiu, în fapt ar fi trebuit să clatin din cap că nu, nu eram de acord, însă ea se şi atârnase cu amândouă mâinile de braţul meu - am pornit spre staţia tramvaiului care ducea în Piaţa Filantropiei (cunoştea drumul). Ea vorbea, vorbea, ciripea vrute şi nevrute, era bine cu ea alături, urma să-mi fie şi mai bine cu ea unu-n-una, mai ales că unul era îngrijorat de întâlnirea de mâine şi căuta o adăposteşteră.

Întâlnirea de mâine… Dacă ea vine, acum, cu mine; dacă ea intră la mine; dacă ea pleacă diseară ori mâine dimineaţă, chiar de nu sânt urmărit, în cele din urmă *ei* au să afle că… suntem complici.

A venit tramvaiul meu, am rămas locului. Apoi am condus-o câţiva metri mai încolo. Şi i-am împărtăşit taina: mâine, la zece eram convocat la Securitate…

În aşteptarea reacţiei, îmi ziceam: «Dacă salută şi pleacă, are să-mi pară rău pentru mine, bine pentru ea: înseamnă că nu Securitatea a pus-o să mă intercepteze; dacă zice că nu-i pasă, ce treabă să aibe Securitatea în afacerile noastre trupeşti…? - atunci, chiar de nu va fi în serviciu comandat, ea, eu mă voi afla într-o situaţie stranie - şi excitantă şi inedită: eu, mereu regulatul, aveam iară (mai avusesem - cu Ela) ocazia să regulez întru reciprocitate Organa…

Ea însă nu a scos un cuvânt. Când mi-a venit iar tramvaiul, m-a împins uşurel spre uşa vagonului, rostind un «Seeervus!» ardelenesc atât de cântător-mângâietor, încât m-a împăcat şi cu ea şi cu mine…

…nu, nu era persoana tânără uşor încruntată cu gropiţă în bărbie şi păr în dezordine tăiat scurt; nu-i cunosc glasul i-l aud; pe ea nu am văzut-o întreagă însă ştiu: are picioare lungi; atunci când e concentrată sau emoţionată buza de sus umbrită de o părere de abur de puf întunecat este perlată şi de minuscule bobiţe de rouă.

De-ţi vine să întinzi mâna.

Şi să-i bei apa vieţii.

11 octombrie

De atunci - aprilie 1967 - a început schizofrenia în sensul prim al termenului, în relaţiile cu femeile. Mai târziu am înţeles că fusesem nedrept cu ele, că le ofensasem, le rănisem când le anunţasem că Securitatea mă are în colimator şi mă convoacă mereu. Chiar dacă intenţia mea era lăudabilă (nu voiam să le creiez lor probleme); chiar dacă ele, cu toatele, rămâneau la această dovadă de cinste din partea mea: doar le avertizam că am o boală mult mai gravă decât blenoragia, decât sifilisul - făceam rău: le puneam în faţa unei opţiuni. Or ele nu erau învăţate să opt(ion)eze, oricum, nu astfel. Era aproape ca şi cum le-aş fi dat să aleagă între viaţă şi moarte. În 1967 frica animalică, iraţională intrată în oasele şi în sufletele oamenilor nu se ştersese ca urmare a Decretului de amnistie din 1964; nici de faptul că, după 1965, dacă aveai bani, găseai de cumpărat şi cafea solubilă ("nescafé brazilian") şi banane şi sucuri de fructe exotice şi ţigări străine şi supe concentrate şi whisky şi rom cubanez (din cel "cu bilă"); că fetele umblau cu mini-jupe, băieţii purtau jeans. Se schimbase enorm, devenise de nerecunoscut *peisajul* - însă numai cel vizibil.

[Dacă acum, la sfârşit de an 2002, la aproape treisprezece ani după o zguduire ca cea din 1989, băieţii şi fetele care nu cunoscuseră cu ochii deschişi teroarea de sub comunism sunt neînstare să gândească şi să acţioneze ca nişte fiinţe libere, cum să fi fost fetele şi băieţii din 1967, traumatizaţi, înfricoşaţi, modelaţi după chipul şi asemănarea părinţilor, supravieţuitori ai naţionalizărilor, ai colectivizării, abia liberaţi din Gherla, Aiud, Jilava, Canal, Bărăgan - când în România, deşi Stalin murise din 1953, destalinizarea (câtă a fost) se pornise abia în 1965, după ce urcase Ceauşescu pe tronul RPR-ului?]

De atunci port cocoaşa culpabilităţii (nuanţez: vina de a fi avansat o ipoteză de lucru: aceea); de a le fi bănuit pe toate femeile - "în afară de mama" - de a fi potenţiale provocatoare ale Securităţii.

Delirul de persecuţie nu-mi poate fi imputat…, mă consolam eu când mă surprindeam în plină criză. Securitatea e de vină; Securitatea, prin teroarea cumplită exercitată asupra noastră vreme de două decenii ne-a adus până la autoterorizare, rezultatat: spaima şi de umbra noastră - de microfoane, de vecini, de prieteni, de fraţi, de surori (şi de grădina cu flori, femeile cu care tare ne-am mai avea bine pe-la-peste tot). Mai târziu, când aveam vechime în câmpul muncii (de bănuitorie), îmi spuneam că, desigur, există mult adevăr în spaima românului de Organe - dar nu total: la cei mai mulţi frica de Securitate începuse a alcătui umbrela alibiului: «Nu acţionez împotriva puterii

teroriste comuniste, fiindcă Securitatea ştie tot, vede tot, supraveghează tot, nu pot mişca un deget fără ca ea să mă ia ca din oală, înainte de a fi făcut ceva»; la mine mai era şi puţin, ceva mai multişor decât puţin… alint: începusem a mă complăcea în rolul de hăituit… Chiar dacă ziceam, tare:

«Ştie, pe pizda mă-si! În schimb ştie că suntem atât de bine dresaţi, încât ne dăm singuri picioare-n cur, că am invăţat să ne speriem singuri, la oglindă!»

Să nu se creadă că din aprilie 1967 am încetat cu totul de a încerca, apoi de a realiza relaţii-de-bună-vecinătate cu femeile. Adevărat: în afară de colega amintită, pe alte două-trei, dată fiind vârsta lor fragedă, le-am descurajat de a mă mai frecventa, ba le-am şi speriat puţintel - şi cu grijă, cu dragoste le-am explicat "urmările". Însă nu am declinat chiar toate ocaziile oferite-apărute. Am profitat de mai multe decât am pierdut, schimbarea a constat în faptul că, în relaţiile cu femeile - vreau să spun: în prima fază, din momentul primei-cunoaşteri - nu am mai avut eu iniţiativa. Am aşteptat, am re-acţionat în funcţie de… acţiune.

Va fi fost comod, însă pasivitatea mă, într-un fel, castra.

12 octombrie

…În decembrie '64, după ce am cunoscut-o pe Ela (în fapt, după ce ea m-a acostat, a insistat, m-a hărţuit - sexualmente, s-ar zice, azi - şi după ce eu mi-am făcut numărul cu ezitările-refuzările demne de o adevărată fată de la ţeară), am convieţuit până la arestarea ei, în primăvara lui '65, deşi lucra (!) pentru Securitate, o cunoştea întreg Făgăraşul şi Amlaşul. De ce m-am lăsat pe mâinile ei (zice biblia, ca să indice picioarele, după cum tot deviat foloseşte "coapsă", pentru bărbat, "pântece" pentru femeie)? Nici acum, după aproape 40 ani, nu pot răspunde. Probabil fiindcă niciodată nu-mi pusesem - corect - întrebarea.

Mi-o pun acum şi încerc să răspund:

Ştiam - ca toată lumea - că Ela este curvă de lux, că lucrează numai pe mărci nemţeşti, "obiectivul" Securităţii fiind specialiştii germani care construiau o nouă uzină a Combinatului chimic. Pe lumină se arăta numai în Mercedes, numai în blănuri şi… (Marin Preda ar fi continuat descrierea personajului: "mânca *numai* fripturi, bea *numai* baterii, sorbea *numai* cafele") …şi umbla tot timpul beată - nu era beată, săraca de ea, se proteja şi ea cu ce avea la îndemână. Am mai scris în cartea purtînd în titlu numele ei, **Ela**: mă culesese, mă extrăsese

(cu două degete) din şanţul unui bal ţărănesc într-un sat de sub munte, acolo suflam în trompetă… Mă aşteptase, dimineaţa, la autogară, mă convinsese că are să-mi îngheţe dacă nu urc în mercedesul neamţului din acea săptămână - care, beat-mort, horcăia pe canapeaua din spate.

În conversaţia avută în timpul drumului până la Vad reticenţa mea (tocmai pentru că, de admiraţie, îmi ieşiseră ochii ca la melc) nu va fi fost din pricina fricii de Securitate, ci din a enormei diferenţe de statut social (vorba fiind de societatea socialistă, se înţelege).

Întrebarea ne-pusă din bun-simţ: ce informaţii ar fi putut să zmulgă de la mine, ins nedeţinător de informaţii (eventual: câte porţi are magazia de cereale nr. 4 din gara Şercaia, în care lucram ca zilier, în cursul săptămânii…)? Deci, voi fi raţionat: lăsîndu-mă pe mâna (!) superbei femei care era Ela (altfel o chema, deşi româncă din Cernăuţi, avea particulă nobiliară germană, era baronesă, "Ela, femininul de la El" am botezat-o după ce a dispărut): nu plătesc nimic - în schimb (ah, în-schimbul!) mă aleg cu un ce-profit; şi ce un-profit! Aşadar ştiam: Ela se afla în serviciu-comandat, detaşată pe lângă nemţii chimişti, de chimie fiind interesată Securitatea, nu de lăutărie. Eu eram un picat în lapte, un accident: că agenta lor se regula şi cu câte un ne-neamţ - în timpul liber - nu-i interesa pe comanditarii epoletaţi.

Ce anume ne apropiase? Gândindu-mă la ea şi la mine, folosesc elemente din universul carceral, deci ziceam că ea era un deţinut favorizat (pentru că turna); ca polonicar intra în contact cu mine, deţinut semplu, aflat la izolare… În tot omul, fie el şi român, zace un personaj dostoievskian, drept care turnătorul închisorii, îşi va fi zis că i se va ierta păcatul vinderii aproapelui prin… încălcarea regulamentului: dîndu-mi gamela pe vizetă, mi-a strecurat şi o ţigară (aprinsă) şi m-a întrebat dacă am ceva de transmis în celula comună… Şi ce dacă raportează sergentului că am zis să spună colegilor din partea mea: «Liberare uşoară!»? Cât de mai-rău voi fi pedepsit? Acceptînd ţigara turnătorului, am devenit şi eu vânzător de frate? Mai ales că ţigara - ah, ţigara, ce picioare are dânsa!

Dar-dar-dar: ce ne apropiase? Bine, eu eram *un* paria - dar ea? Ce întrebare: *o* paria!

Ela: persoană extrem de inteligentă, foarte-foarte cultivată, foarte binecrescută, va fi fost şi foarte talentată ca actriţă, nu o văzusem vreodată pe scenă - şi totodată dureros de lucidă. A exercita… - cum să spun: meseria, profesia, ocupaţia? - de curvă nu şade la îndemâna oricărei femei. Va fi necesară o mare tărie de caracter - ei, da: să te vinzi, păstrîndu-ţi, dacă nu demnitatea, atunci conştiinţa că ar trebui să o păstrezi - şi o importantă capacitate de disimulare (cum însă era

actriţă foarte dotată…). Presupun că nu doar lipsurile materiale au condus-adus-o până la a se mercedesiza. Mizeria! - dar cine nu va fi îndurat mizerie neagră în acele decenii, mai ales noi, refugiaţii din Basarabia şi din Bucovina? Nu aceea le împinsese pe femeile noastre să devină curve, pe bărbaţi noştri să ajungă turnători… Dar ce? Presupun - corectez: presupun acum - fusese şi ea şantajată de Securitate. Aşa cum am fost şi eu doi ani mai târziu. Eu cu mama şi cu facultatea, ea cu… Probabil tot cu cineva din familie: tată, mamă, frate, soră. Sau iubit.

Ce ne apropiase? - încă o dată: eu nu acoperisem nici jumătatea mea de drum, rămăsesem pe loc, făcusem nazuri, ea lucrase pentru doi. Ce ne adunase, blană în blană? Să zic o vorbă mare: nefericirea.

Nimic nu mi-a fost mai cald, mai consolant, mai colorat, mai mustos, mai parfumos, mai frumos decât să fac dragoste cu o "rătăci-toare" în Bărăgan, dacă nu îmbătrânită, atunci mult-folosită, mult îmbrâncită, mult hăituită-hărtănită, nimerită într-o seară ploioasă-noroioasă în coliba mea de lut acoperită cu paie, răsărită în uşă, morman de ţoale din care desluşeai o părere de om, nu cerea nimic, nu explica nimic, doar se hlizea ca proasta (deci era de genul feminin!), înţelegeai, ca fiind unul de-al ei, că primul lucru de care ea are nevoie: să intre în casă; al doilea: să fie poftită să se dezbrace de palton, de pufoaică, de ce avea pe deasupra (chiar dacă în casă era frig, debara-sarea de ţoale: al doilea pas în casă); în al treilea: să-i pui dinainte ce aveai de mâncare - nu conta că era sătulă sau doar făcea nazuri, la al treilea îndemn, asculta, şi nu hlizindu-se, ci de astă dată râzînd, mut, cu gura până la urechi - fiindcă nu o alungaseşi, cu înjurătur'/cu picioa-re-n cur, nu-i închiseseşi uşa în nas, o primiseşi; aşa cum era.

Ce urma semnifica, nu plată-răsplată, ci comuniune. Doi neferi-ciţi se întâlniseră - pe-o cărare - şi (se) comunionaseră cu mult drag.

Cu Ela nu altfel stătuseră lucrurile. Atât că rolurile fuseseră inversate. Eu îi intrasem în casă - şi în pat.

Dacă mă gândesc - acum, despre atunci… Ceva-ceva tulbure tot va fi stăruit între noi, material, între pielea ei şi pielea mea. Însă ceva-ceva-ul, în loc să mă inhibe, mă umplea, mă umfla. Nu de frică, ci de grijă pentru draga de Ela. Şi nu ziceam ce gândeam: că regulez Securitatea printr-o reprezentantă (nemeritată) a ei.

Era mult mai excitant (de înţelept să nu mai vorbim…) să fac nani-nani cu baronesa auxiliară a Securităţii decât să-i ard lui Pleşiţă, ministrul Securităţii, cinci pumni în mutră - de-o pildă.

14 octombrie

Pe dinafară nu se petrecuse nimic notabil. Securistul-învârtitoristul de chei (aflasem că se numea Achim şi că e din Turnu Severin) mi-a dat "întâlnire" de câteva ori - ba la Academia Comercială, ba la Facultatea de Chimie aflată pe Cheiul Dâmboviţei, în câteva rânduri şeful său, Munteanu, unul veninos, bolnav de ficat se năpustise la mine, să mă bată - îl opream cu bagheta magică a degetului arătător care indica fereastra, dincolo de care, pe trotuar, se afla "nevastă-mea" (nu ne căsătorisem decât în 7 august 1968, dar, uite: Organa-care-ştia-totul nu ştia acest amănunt…). Totuşi mă prefăceam că nu pricep ce voiau de la mine, fiindcă niciodată nu spuseseră limpede, de pildă: «Vrem să ne dai raport de tot ce auzi, tot ce vezi…», umblau numai cu aluzii, românisme de genul: «Ei, parcă nu ştii ce vrem de la tine…» şi varianta: «Ştii foarte bine ce-ţi cerem…», urmată de ameninţarea-promisiune: «Dacă nu eşti salon cu noi, te zburăm din facultate, de nu te vezi - dar dacă eşti de înţeles, o internăm pe maică-ta aici, la Bucureşti, la un cămin-spital…»

Când ajungeau aici, după o pauză de respiraţie (aveam nevoie), spuneam:

«Internaţi-mi-o!»

Subiectul era cumplit de dureros şi culpabilizant pentru mine, îmi aducea mereu, mereu aminte că nu făcusem niciodată ceva bun pentru părinţi, numai necazuri le pricinuisem iar acum, iată: nu eram în stare să fiu măcar săptămânal alături de mama, necum să o internez undeva pe-aproape. În acelaşi timp, făcînd fixaţie pe această "temă", rămânea de-o parte reversul ei: angajamentul meu. Aşadar nu refuzasem - încă o dată: nu propunerea, clar exprimată, ci ştii-tu-ismul lor; nu rostisem Nu-ul, ci pusesem înainte onorarea promisiunii lor în legătură cu mama:

«Internaţi-mi-o!»

La un moment dat am spus că nu le mai vin la nici o "întâlnire", fiindcă am treabă: să mă duc la mama, care-i singură, la Vad… N-au insistat. Pe asta o ştiau, cunoşteau situaţia-de-la-faţa-locului, măgarii, nimic mai uşor pentru ei să se informeze…

Venise primăvara, intrasem în pre-vară, se apropiau examenele…

M-am întâlnit pe stradă cu Suzana, colegă de an, nu şi de grupă. În pauzele seminariilor fumam înde doi, la unele dintre cursurile-mari stăteam alături; dimpreună cu ea nu-ascultasem ce zicea cel/cea de la catedră; discutam despre una, despre alta, mai ales literatură… Ea îmi cunoştea - fără amănunte - "amorurile interne", doar erau colege şi

de-ale ei; eu eram înştiinţat că are "amoruri externe". Înainte de moartea tatei, împreună cu alte-multe fete colege de an petrecusem cam trei zile în fiecare din cele trei sesiuni de examene în chilia mea de la Sterescu, repetînd materia. Asta fusese totul, nici unul nici altul nu dorea să modifice natura relaţiilor - camaradereşti.

M-a invitat să bem o cafea la Albina, cofetăria deja celebră. Am ridicat din umeri, râzînd - dezolat, dar nu aveam bani. Nici ea, mi-a mărturisit, apoi m-a invitat la o ţigară-plimbată. Aşa, da…

Probabil-sigur se vedea pe chipul meu că treceam prin momente grele. După doi-trei paşi, după două fumuri de ţigară, m-a întrebat, nu ca de obicei: la a câta variantă din **Ostinato** ajunsesem, ci ca acum: Ce mi se întâmplă?, ce am? După încă doi-trei paşi, după alte două fumuri de ţigară i-am spus. Totul.

Totul, grămadă, dintr-o răsuflare - spre sfârşit precipitat, de parcă mi-ar fi fost frică să nu fiu zmuls de acolo înainte de a termina;

Totul i-am spus - din ceea ce nu ştia: că, murind tata, mama, bolnavă, invalidă, rămăsese singură într-un sat la mama dracului;

Totul - adică şi "întâlnirile" cu Securitatea. Şi hărţuielile, în scopul de a mă face informator.

De ce îi voi fi mărturisit *şi* asta? Doar nu îmi era atât de apropiată încât să-i încredinţez o asemenea taină; nu îmi era iubită, deci nu încercam s-o protejez, alungînd-o prin avertismentul că Securitatea se ţine de mine. Şi nu aveam de gând să mă despart de ea - nu eram uniţi, între noi exista doar camaraderie.

Suzana a ascultat în tăcere. Va fi înţeles că eu, neprimind încuviinţare - însă nici respingere - din partea ei, regretam că îi încredinţasem lucruri atât de… de ne-spus. Voi fi schiţat o plecare - fiindcă m-a apucat de braţ. De braţ, în tăcere, am mers până în Piaţa Victoriei. De acolo nu mai aveam mult până la mine, în Piaţa Filantropiei. Ea locuia prin împrejurimi, fusesem de câteva ori la ea.

La despărţire - tot fără un cuvânt - m-a îmbrăţişat. Nu m-a sărutat (o mai făcuse, ca între colegi, ţoc-ţoc pe obraji, cast şi indiferent); ci m-a îmbrăţişat. Gestul şi tăcerea ei participatoare m-au oblojit.

După un timp - o săptămână?, zece zile? - mi-a telefonat la Sterescu şi mi-a cerut să fiu la ea în timpul prânzului, ca să discut cu tatăl ei despre internarea mamei. Vestea mi s-a părut minunată (iar colega mea - ce să mai vorbim!) - eu, singur, nu ajunsesem la nici un rezultat. Pe tatăl ei îl salutasem când o vizitasem pe Suzana, însă nu schimbasem vreo vorbă cu el. Înţelesesem că era ştab de rangul II sau III: adjunct la Oficiul (sau institutul?) de Statistică.

M-am dus, el tocmai terminase de prânzit şi a venit în odaia

Suzanei (colega mea nu vorbea cu noua soţie a lui taică-său, nici nu mânca la masa familiei). În zece minute i-am spus ce ştiam despre boala mamei, despre situaţia… geografico-administrativă, precum şi ce bine ar fi fost să se realizeze internarea într-un aşezământ din împrejurimile Bucureştiului, unde să o pot vizita mai lesne decât în Vad, Făgăraş… Tatăl Suzanei a notat, apoi a zis că încă nu ştie cât şi când are să reuşească să facă ceva - dar că are să încerce.

După plecarea lui n-am ştiut ce să fac. Să-i mulţumesc Suzanei şi să plec? Nu-mi venea: aş mai fi rămas, fie şi tăcînd, măcar o oră, înainte de a pleca la Vad (adineauri luasem hotărîrea: iau primul tren, ca să-i anunţ mamei ocevesteaminunată!). La plecare am întrebat-o în şoaptă dacă îi spusese tatălui ei şi de hărţuiala Securităţii. A clătinat din cap că nu. Şi iar ne-am îmbrăţişat la despărţire. Am re-constatat că amirosea bine, adia frumos. Dar nu era pentru mine odoarea ei.

Am fost la Vad, i-am administrat mamei o doză importantă de optimism (desigur, auzind ce îi spuneam, a început să plângă, dar ea plângea din nimica), oricum, ne stăteau în faţă câteva luni de vară, în aşteptare măcar nu avea să sufere şi de frig, ca astă iarnă.

M-am întors la Bucureşti, însă în ciuda speranţei (sau poate datorită ei) că în curând o voi putea interna pe-aproape, nu mi-a mai stat gândul la facultate; nici la examene. Scriam ca un apucat la a nu ştiu câta variantă din **Ostinato**…

…Nu prima, cealaltă, anterioara (variantă) din 1966, încă purtînd titlul **Cealaltă Penelopă, cealaltă Ithacă**, avea o istorie aparte - asta:

În august anul precedent (1966) acceptasem invitaţia unei foste iubiri din prima studenţie, acum profesoară la Institutul de Teatru (poreclită fără fantezie, dar cu dreptate: "Văduva Veselă") de a petrece două săptămâni la Sfântul Gheorghe-Deltă la nişte pescari frecventaţi pe când mai era măritată cu un fel de poet şi aproximativ actor braşovean - decedat între timp. Dădusem gata o variantă a romanului şi, mulţumit, îmi acordam cu de la mine putere o recompensă.

Mă aflam la Bucureşti de unde urma ca a doua zi s-o pornesc cu Văduva-n Deltă şi i-am telefonat Suzanei la întâmplare: din întâmplare era acasă, încă nu plecase şi ea în vacanţă, aşa că i-am propus: dacă nu are ce face în astă dupăamiază, să ne întâlnim "la jumătate de drum", să fumăm o ţigară, pe o bancă.

Dupăamiaza, seara, noaptea de august (1966) petrecută cu Suzana pe o bancă în Parcul Delavrancea a constituit un moment cu totul şi cu totul deosebit. A, nu, nu am făcut dragoste (nici prin gând nu-mi trecea o asemenea eventualitate - şi avea să-nu-mi-treacă încă alte zece

luni mari şi late), ci am povestit «cartea pe care tocmai o scriam, **Ostinato**…». În pauze, luînd de pe un ziar câte o felie de salam şi câte un colţ de franzelă, cumpărate de cu seară, mă hlizeam:

«Dacă ar auzi cineva ce vorbesc o fată frumoasă şi tânără şi un bărbat, pe o bancă în parc, noaptea-pe-ntunerecu', vorba cântecului…»

Râdea şi ea şi cerea să povestesc mai departe. Am dat din maxilar până a răsărit soarele - când m-am oprit şi am zis că peste o oră am un tren de luat. Suzana ştia, îi spusesem că urmează să mă duc "cu cineva" în Deltă. Îmi comunicase că şi ea merge cu-cineva la Doi Mai. Aşadar, ne întâlnim la toamnă! La despărţire ne-am îmbrăţişat, ca doi buni camarazi ce eram. Apoi ea - în fapt nu întreba, comunica:

«Tu mi-ai povestit o carte scrisă, ori una pe care ai s-o scrii…»

N-am ştiut ce să zic, de aceea am râs tare, ca de o glumă bună.

În tren Vesela Vădană mă tot înghiontea, somîndu-mă să-i spun cum îi zice?, cum îi zice parfumului folosit de cucoana cu care-mi petrecusem noaptea? - îmi vâra degetele în ochi tot încercînd să-mi pipăie cearcănele. Eu negam cu vitejie, ca ea să creadă că parfumul partenerei-de-parter de astă-noapte trecuse direct de la piele la piele, pe când ne aveam noi bine (şi tot românul prosperà), nu îl căpătasem de la o… ascultătoare…

…căreia îi povestisem, cale de douăsprezece ore, o carte care…

…carte pe care, vorba ascultătoarei…? Povestisem ceea ce scrisesem?, ceea ce urma să scriu?

La Sfântul Gheorghe-Deltă m-am prelăsat Văd'veselei al cărei apetit mă făcea să recit, ritmat, din folclorul albaiulesc:

"La vădùva Văduva
Fut, de-mi seacă măduva"…

15 octombrie

Intrasem în prea-frumoasa lună mai (1967) de la Bucureşti. Îmi restrânsesem viaţa la două componente: mama şi scrisul. Predasem şi volumul de proză-scurtă (voi fi spus că în anul care trecuse, în decembrie 1966 - aveam 31 ani şi două luni - debutasem în *Luceafărul*? şi, de parcă s-ar fi deschis robinetele, publicasem în alte periodice, nu doar schiţe, povestiri, ci şi fragmente de **Ostinato**, apoi povestioare şi reportaje, în revistele pentru copii, aceste din urmă colaborări totalizînd cam un sfert dintr-un salariu mediu - venit imens pentru mine, care trăiam din bursă şi doar din bursă?); şi…

…Şi aşteptam fiecare întâlnire cu Suzana, mărturisesc, nu pentru

calităţile ei de femeie - pe care le înregistram ca un grefier: respectuos, asexuat, străin - ci pentru eventuala veste-finală, aceea că s-a aprobat internarea mamei… Veştile veneau, însă "pe etape". Pe-etape le comunicam mamei, în drumurile la Vad.

Suzana citise cam tot ce scrisesem până atunci - începînd din toamna anului trecut, deci după ce îi povestisem o seară şi o noapte întreagă **Ostinato**. Ştiam încă din primele zile ale primului an că era o persoană citită; că persoana citită ştia să şi comenteze, deloc şcolăreşte, nici măcar studenţeşte un text - clasic, la un seminar, contemporan, din presa literară. Dintre noii colegi, între care mă simţeam ca un struţ într-o ogradă populată de puiculene, ea era cea cu care mă simţeam cel mai la îndemână discutînd literatură, chiar dacă (încă) nu şi a mea… Şi tăcînd. Constatasem că avea o bibliotecă de invidiat, din care începusem a împrumuta.

Când venea ea la mine, o vreme zăbovea jos, la Sterescu. Răsfoia, ofta, dar nu cumpăra: fiica ştabului locuind într-o casă frumoasă, într-o odaie minunată, cu o bibliotecă de vis nu avea bani de cărţi: primea lunar de la taică-său o sumă cât bursa mea, din care trebuia să-şi acopere ţigările, cafeaua, mâncarea - însă nu /prea/ mânca, obişnuinţă a majorităţii studentelor… Adevărat, ea nu plătea chirie ca mine, în schimb, dacă într-o zi, în tramvai, i se agăţa un ciorap, bugetul lunar îi era dat peste cap… Cam o dată la două săptămâni era invitată la prânz la bunicii paterni, după care se înfiinţa la mine cu "pachetul" - ne înfruptam cu delectaţiune din bunătăţile întinse pe taburetul care juca şi rol de masă de scris - fiind din brad…

Pe nesimţite, am început a face bucătărie comună. Eu mă ocupam de pâine, slănină, brânză, cafea, ţigări. Fiindcă aveam, totuşi, ceva mai mulţi bani, cumpăram supe concentrate, conserve, salam, fructe…; ea îşi înteţise vizitele la bunici (mai trăia şi bunica ei maternă), de la care venea cu ce se nimerea: borcane cu zacuscă, murături, dulceţuri, prăjituri, cozonac - şi uneori (rareori, dar tot în vreun borcan) mâncare gătită. Mama unei prietene a ei ne dăruise un răcitor datînd din Primul Război Mondial: dacă îi puneam gheaţă la cap şi-un pai în cur (vorba lui Sterescu, mereu împiedecîndu-se în coada de mătură cu care-i păstram uşa închisă), îşi dovedea utilitatea!

Ajunsesem să petrecem o mare parte din timp împreună. Uneori apărea în cămăruţa de la Sterescu în cursul dimineţii; mă anunţa că se plictisise la cursul cutare, că n-are chef de seminarul cutare… Ce era să fac: să o îndemn să meargă la-şcoală - unde eu nu mai mergeam? Apoi îmi făcea plăcere când, uneori, zicea - foarte indiferentă! - că venise numai aşa, fiindcă îi era dor de mine… Aducea o carte de-acasă,

împrumuta una de la Sterescu, urca în pat, se rezema de perete, cu scrumiera alături - şi citea. Nu mă deranja deloc - cum să mă deranjeze, chiar dacă era ceva nou pentru mine: să scriu în prezenţa cuiva…? Prezenţă nederanjantă, fiindcă nu vorbea; când avea treabă la răcitor, în "baie" (spălătorul casei), sau jos, la Sterescu, pentru o carte, în oraş, pentru ţigări, pâine, cafea - cobora din pat şi ieşea; şi se întorcea. Când mă opream din scris şi îi întindeam foile înnegrite - le citea. Şi le comenta. Sau le tăcea. Ştiam ce semnifică una, alta… Şi îmi era bine.

Fetele-femeile care-mi intraseră în odaia de la Sterescu şi în pat altfel mi se propuseseră:

Dintre cele foarte tinere - şaptesprezece, optsprezece ani - şi neştiutoare, care aici primiseră întâiele noţiuni de scris-citit, unele, după iniţiere, se prefăceau fulgerător în gospodine: chiar de crescuseră în familii de intelectuali orăşeni, chiar dacă avuseseră fată-n-casă, de cum primeau binecuvântarea-mi, cum se căţărau pe soclul statuii stăpânei: îmi dădeau ordine (cu dragoste, se înţelege): să nu mai fac aia, nici aia, în schimb să fac asta…; de a doua zi îşi aduceau uniforma şi insemnele luării în stăpânire a locului şi a locatarului: papuci de casă, capod, cârpe de şters praful. Se apucau să deretice, să scuture cearceafurile (pe fereastră!), să mute "lucrurile" - imposibil în spaţiul de doi metri pe un metru optzeci cât avea odaia, ocupată pe trei-sferturi de pat - să mă trimită afară, să fumez, să mă plimb; ba una, frumuşică foc, deşteaptă-spirt, îmi pusese în palmă nişte bani, mă pupase pe gură cu mult foc şi cu mai multă apă şi mă trimisese în oraş, «să bei şi tu o berică cât fac eu curăţenie…» Altele, tot foarte tinere, odată ce primeau botezul, refuzau să iasă din cristelniţă şi din sufletul meu, nu mai voiau să coboare din corcoduşul patului, prinseseră rădăcinuţe, căpătaseră peste noapte şi opinii - mi le impuneau odată cu indicaţiile (preţioase) de tehnică literară.

Cele vârstnice, în jur de treizeci de ani - multe colege din prima studenţie - mă frecventau din necesităţi doar trupuale: văduvite, divorţite, soţii de soţi care-şi pierduseră potenţa ori/şi pohtenţa, găsiseră că o scurtă aventură cu mine nu strică nimăruia… Şi acestea aveau studii şi formaţie umanistică, diplome, doctorate, însă cu toate că ştiau (şi dacă, romănce fiind, uitaseră?) că "înainte" nu numai că eram student la Fabrica de Poeţi, dar în 1956 fusesem arestat pentru un text literar - nu mă întrebau măcar de formă dacă mai scriu - şi cam ce scriu eu atunci când scriu… Veneau la mine pentru o noapte, mai încolo pentru încă o noapte, ba chiar îmi făceau conversaţie (intelectuală, se înţelege)…

Nu mă simţeam ofensat, umilit că mă frecventau ca pe un… - deşi realitatea există şi în România, termen desemnator nu se află în româneşte decât la feminin. Din moment ce nu-mi lăsau pe noptieră bani, ca (răs)plată pentru serviciu, de ce aş fi refuzat-ratat ceea ce îmi lipsise atât de crunt în închisoare: trup de muiare? Îl luam, li-l drăgăleam (şi din gur-aşa ziceam: «Cu cea mai mare plăcere!»). Faţă de Fetele-de-Feteşti cucoanele doritoare de mici-variaţiuni în viaţa cenuşie de toate zilele erau, vorba lui Topârceanu parodiindu-l pe Depărăţeanu: "încălţate cel puţin", ba chiar şi înslipate, coafate, parfumate, igienizate.

Nu, nu duceam lipsă de femeie, nici de fată; culegeam tot ce cădea în raza mâinii mele - cu condiţia să nu mă abată de la scris.

Deci: primul cutremur în relaţiile cu sexul gingaş a fost pricinuit de imixtiunea Securităţii - mai corect: de ameninţarea Securităţii la adresa mea şi, prin contaminare, la a lor, fetele. Fusesem sonat, năucit, anesteziat de loviturile de ciocan pricinuite prin moartea tatei, prin situaţia mamei, prin intruziunea Securităţii - ca să mai pun la inimă şi despărţirile (unele abuzive, altele de-a dreptul laşe) de prietenele mele foarte-tinere - vârstnicelor nefiind nevoie să le fac şi un desen, doar să le anunţ că m-a luat iar Securitatea la întrebări: toate-toate, fără un cuvânt, fără un salut, fără măcar o privire îndărăt se prelingeau pe uşă, galopau pe scări în jos, toctocau în stradă, dispăreau pentru totdeauna.

În acele prime zile din luna mai (1967) trăind sub acelaşi acoperiş cu Suzana ca fratele cu sora, ba de două ori dormind în acelaşi pat - de unde altul? - nici măcar cap-la-picioare, ci alături, am prins a auzi-mirosi-pipăi venind o anume… schimbare. O simţea şi ea apropiindu-se. Tot mai des întâlnindu-ni-se privirile, roşeam, izbucneam în râs.

Într-o seară o conduceam acasă. Ajunşi "la mijlocul drumului": Şoseaua Kisselef, Parcul Delavrancea - ne-au învăluit, ne-au pătruns miroznele cunoscute, ne-au îmbătat teii şi trandafirii şi caprifoiul; în câteva rânduri îi atinsesem părul cu buzele, apoi o ureche, apoi gâtul… Ea se ferea doar cât să să vină în întâmpinarea… tentativelor mele.

La un moment dat s-a oprit, m-a apucat de reverele bluzei, a zis:

«Nu va fi venit timpul să ne cunoaştem şi biblic?»

După o pauză, cu ochii plecaţi, spăşit, am încuviinţat din cap.

După care ne-am sărutat - cu adevărat. Pentru întâia oară de când ne cunoşteam: de douăzeci de luni…

17 octombrie

Recitind cele scrise ieri am constatat că, din grabă, galopînd în scris, pentru a ajunge acolo unde îmi propusesem, voi fi dat o falsă imagine despre relaţiile cu acele colege, fete care nu mai ieşiseră din odaia mea cum intraseră.

Întâi: numărul colegelor - şi al prietenelor lor de aceeaşi vârstă de la alte facultăţi - care fuseseră la mine, rămânînd o oră, două, trei (şi ieşiseră neatinse) era mult mai mare. În vederea examenelor, în ciuda spaţiului locativ neîndestulător, ne adunam şi câte zece persoane - singurul băiat (în fine: ne-fată) fiind eu. Pe pat, chincite pe pat, în picioare, în spaţiul de pe podea - pe jos, în picioare, pe taburet, în pragul uşii deschise, cu umărul rezemat de tocul uşii: fetele; eu… mai degrabă în antreu.

Din această categorie făcea parte şi Suzana. În primul an, pentru sesiunea de iarnă, ne adunasem acasă la ea, unde fiecare se aşezase pe un scaun, pe un fotoliu; apoi era lumină, era aer… Numai că eram tineri (vorbesc de ele), eram fete (idem), deci vorbeam tare, râdeam şi mai tare… Au început bătăi energice, imperative în uşă. Suzana a pălit, a ieşit; s-a întors, cu gura-pungă. Vinovate, colegele au întrebat dacă deranjasem cumva pe cineva… Ea a negat, se vedea însă că nu spunea adevărul. După un timp s-au pornit iar bătăile în uşă - dacă aici *se* râdea cu multă voie-bună… Suzana a ieşit ca o furtună: de dincolo, din hol s-au auzit strigăte, răcnete, ţipete. M-am ridicat, m-am îmbrăcat, prin semne le-am îndemnat pe colege să facă la fel. Când Suzana s-a întors şi ne-a văzut gata de plecare, ochii ei verzi au fulgerat galben, gata să dea în plâns - dar eu:

«Sunteţi invitate la zece minute de-aici, în cutia de sardele, personală - câte sântem? - mă inclusesem cu drag în pluralul-feminin… Două, patru, şase, cu sergentul de mine, zece - voi o să fiţi depozitate prin suprapunere, eu, ghiuj bătrân, rămân în picioare, caraulă, să vă păzesc de piraţi…»

Am pornit prin zăpadă spre Piaţa Filantropiei. Auzind tropot de cireadă la intrare, anticarul Sterescu a ieşit din odaia de la parter.

«Domnişoarele sunt viitoare profesoare de română şi doresc să viziteze Mauzoleul Scriitorului Român Necunoscut», l-am anunţat. «Eu le voi fi ghidul…» (încă nu lansase Păunescu, pentru Genialul, genialul: “cârmaci”)…

«Nu v-am numărat - câţi sunteţi cu toţii?», a întrebat Sterescu din urmă, iar după un sfert de ceas a urcat, gâfâind, pe scara îngustă, cu o cană de cantină de vreo doi litri plină cu ceai fierbinte şi o tavă cu felii

de pâine neagră, încălzită în cuptor (ce gust de rai avea pâinea-neagră din anii aceia!), înconjurînd un impresionant gavanos (aşa îi spune la noi, în Basarabia, borcanului de lut ars în care se pune, pentru iarnă, povidla de perje/ magiunul de prune). «Ceaiul e gata-îndulcit, căni am adus trei, dar beţi şi voi mai mulţi dintr-una»…

Am coborît la bucătăria casei şi am sărutat mâna şi obrajii Mamei Gina (mama lui Sterescu), cea care ne hrănise cu ceai şi pâine cu magiun de prune din 1954, pe noi, studenţii de la Institutul Eminescu: Grigurcu, Labiş, Covaci, Raicu… veniţi la anticarul de fiu-său, pentru a citi-pe-loc cărţi interzise (printre care ale lui Eminescu!) - dar cine ştie câte alte generaţii de cititori-pe-loc hrănise ea cu pâine pământească (dar cât de cerească…) - şi înainte de 1954 şi după 1956…

Spaţiul-locativ… nu prea ne dădea afar' din cas' - dar eram noi tineri (vorbesc de ele, fetele - din care o colegă, "întârziată" din pricina dosarului era chiar mai în vârstă decât mine, însă ce fetiţoasă, ce tinericoasă devenise, ai fi zis o elevă de liceu)? Am petrecut bine - şi cu folos pentru viitoarele examene - acea zi; şi încă două. Începînd de a doua zi fetele externe au venit cu ce găseau în casă ori cumpărau pe drum: pâine, slănină, salam, murături, dulceţuri, până şi căministele au contribuit cu câteva porţii de pâine de cantină…

Numai că după plecarea sardelelor trebuia să ies şi eu în târg, să caut prilej de descărcare a încărcăturii de preste zi gata să explodeze; de a o arunca la gunoi; de a o ţâpa pe-vale-la-vale… Lăsam fereastra larg deschisă ("să iasă fumul de tutun", eufemizam eu, băiat bine-crescut), mergeam în Piaţa Filantropiei la un telefon public şi acolo încercam marea-cu-degetul (cu adică arătătorul dreptei, formator al numărului, pe disc…), la o prietenă - prietenă, am zis, nu colegă - la două, la trei… Dacă se întâmpla ca una să fie liberă şi con'simţitoare: foarte bine, con'însimţeam împreună; dacă nu, foarte rău, mă plimbam măcar o oră, ca să cheltuiesc energia acumulată, muniţia neconsumată.

Dintre colegele sardele una-unele îşi făcea(u) drum pe la mine şi după încheierea pregătirilor pentru examene; şi după examene. Unele urcau direct, altele se credeau datoare să facă un ocol pe la cărţile lui Sterescu, cu pretext bibliograficesc… Toate-toate, şi orăşencele şi provincialele căministe erau frumuşele, chiar frumoase, erau deşteptăţele, chiar inteligente şi mai ales de o prospeţime, de-mi dădeau (în gând) lacrimile. Numai faptul că avuseseră curajul să urce în odaia mea, singure; să închidă, ele cu mâna lor, uşa, după ce intrau la mine, bărbat cărunt şi care va fi avut printre ele reputaţia de a înfuleca pe nemestecate copile june şi neprihănite; să rămână cu mine (cu uşa închisă!), nu doar aşezate pe marginea patului, dar chiar

întinse, cu o pernă la spate - nu de alta, dar pentru a libera “coridorul” dintre pat şi perete - numai pentru aceste acte de curaj meritau omagiile oricui, sincere… Chiar de nu se petrecea nimic-nimic-nimic din ceea ce, desigur, ele se temeau-doreau, se crea o intimitate dintre cele mai plăcute, de ce nu: îndestulătoare, pentru că cele mai multe dintre vizitatoarele mele, singurèlele-domnişoarele, chiar de-mi intraseră în odaie de două-trei-patru ori şi închiseseră uşa după ele - când eu o ţineam deschisă şi în timpul somnului - nu-mi pătrunseseră şi în aşternut. Fie că aşteptaseră ca eu să am iniţiativa - şi eu n-o avusesem; fie că înţeleseseră într-un târziu că sânt, totuşi, cam-prea-foarte-bătrân; fie că între două vizite la mine cunoscuseră un june berbant, viril d-al nostru, dîn popor, unul expeditiv: trăsese întâi şi abia după scărpinarea rituală pe sub clop se gândise că parcă ar fi trebuit să someze…

Se întâmpla să mă aflu pe pat, dar nu şi sub plapomă cu o fată-colegă; să bată la uşă, să intre direct - uşa mea nu se încuia - altă colegă-fată. Telefon avea doar gazda şi în împrejurări ca acelea va fi fost mai cuminte să *se* evite acest mijloc de comunicare (mi-am dat seama, din literatura contemporană românească: în chestiunea comunicării telefonice nimic nu s-a schimbat în cei aproape patruzeci de ani trecuţi: oamenii nu-şi anunţă prin telefon venirea în vizită, te trezeşti cu ei sunîndu-ţi/ bătîndu-ţi la uşă - şi nimeni nu se supără…- nici acum; eu mă supăram, atunci, adică din 1969, când am avut telefon…). Uneori situaţiunea se rezolva civilizat: nou-venita, înţepată, demnă, zicea: «Pardon» şi pleca. Alteori se năpustea la cea tolănită în pat, hotărîtă să-i-pună-părul-pe-moaţe, tratînd-o de nesimţită, de ipocrită, de trădătoare… Interveneam cu dulceaţă (îmi dădea mâna: se încăierau din pricina mea…) şi făceam cum făceam, încât le punea pe amândouă pe drum. Le conduceam, de braţ, până la staţia de tramvai, explicînd şi nu doar întârziatei: nu se întâmplase nimic între prima-venită şi mine, fiindcă eu nu mă încurc cu *mucoase* (aici amândouă mânzele nechezau indignate, smuceau de hamuri, divergent - le aduceam la loc, la oişte), iar cu colegele de an, de grupă venite în vizită discut numai chestiuni de-ale noastre, studenţeşti, eventual literatură… Uneori nici una dintre ele nu mai dădea pe la mine; alteori venea a doua sosită de acum; şi mai alteori re-venea “de drept ocupanta” cu care, fie nu se întâmpla, nimica (dacă o găseam toantă ori ţopică ori îmi /cam/ displăcea odoratul ei intim şi nu-mi venea să o duc alături, în spălător, să o dezbrac, să o îmbăiez, întru dezmierdare, turnîndu-i în cap apa caldă cu ligheanul - doar de la cap se spală fata), fie se.

Iar atunci, înde doi, lăudam pre Domnul. Cu glas mare.

Toate astea până la moartea tatei+singurătatea mamei+securitatea. De acolo-ncoace viaţa mea a căpătat o altă albie.

De atunci nu m-au mai frecventat fetele-cucuietele, nici femeile-coaptele; atunci am îmbătrânit fulgerător - sau atunci să-mi fi dat seama că am aproape treizeci şi doi de ani şi mă aflam abia în al doilea an de facultate? - la ce are să-mi folosească facultatea aceea, când o s-o termin?; că, până la întâlnirea pe stradă cu colega de an începusem a înclina spre “soluţia”: abandonez facultatea (sau trec la fără frecvenţă), mă întorc cu totul la Vad, ca să pot avea grijă de mama. Chiar de voi face zilnic naveta la Făgăraş la vreo slujbă, mama avea să fie asigurată că seara mă întorc acasă, lângă ea… Apoi: părăsind facultatea, scăpam şi de Securitate! - nu chiar de tot, fiindcă noi, bandiţii-poporului eram pe viaţă “bunurile (încă) vii” ale ei, însă nu mai avea ea, bestia, pârghia şantajului: eu nu mai puteam fi dat afară din facultate (dacă plecasem de bunăvoia mea) şi nu mai putea să se opună unei eventuale internări a mamei - caducă din moment ce mă mutam eu alături de ea, la Vad.

În aşteptarea rezultatului demersurilor tatălui său, i-am împărtăşit Suzanei această opţiune. Ea a găsit, în treacăt, că e o “soluţie laşă” - însă eu nu i-am cerut să-mi indice alta, ne-laşă.

18 octombrie

Când tata a plecat.

Nu. Era gata-plecat când am ajuns la Vad, după o noapte de tren, însă telegrama fusese trimisă de mama în dimineaţa zilei precedente - eu o primisem la Bucureşti abia seara târziu.

Aşadar: când l-am găsit pe tata plecat.

Nu plecase încă, mama mi-a spus că se tot ducea din seara zilei pre-precedente, dar cum ea era singură şi ţintuită în pat, a trebuit să aştepte să treacă noaptea, să vină ziua şi abia când a dat pe-acolo factorul poştal a trimis telegrama.

Deci: tata nu mai vedea, nu mai auzea, nu mai nimica, doar horcăia. Horcăia, nu mai zgomotos şi nu mai înfricoşător decât atunci când dormea cu faţa în sus, de aceea mi-am zis că are să se trezească.

În timp ce el mereu nu se trezea şi mereu urca, se înălţa perfect orizontal, către tavan, eu stăteam pe un scaun între cele două paturi: al mamei şi al lui. Între mama care încă nu pleca şi tata care îşi pornise plecarea. Pe scaun, mă întrebam ca în somn: pe cine să plâng: pe el care se duce?, pe ea - care nu se duce şi mai are de îndurat?

Îmi venea să plâng - nu plângeam; îmi venea să bocesc, lung, ca femeile satelor prin care trecusem în copilăria mea nesfârşit de fericită şi în adolescenţa mea cea binecuvântată şi în tinereţea mea fără de griji - şi nu puteam. Nu-mi mai rămânea decât să urlu.

Dar nu să emit un urlet oarecare sau unul auzit pe unde trecusem, în trecerile agale şi senine prin lume, ci unul de film. Un urlet dintr-un film italian, nici măcar documentar, ci artistic, filmul era aşa şi-aşa, mediocruţ, ar fi zis mama, interpreţii destul de ţepeni, de mirare la italioţi, însă figuranta, o bătrână grasă, cu picioare scurte, pulpănoase, avînd un "rol" de cel mult zece secunde, zicîndu-şi-l (urlînd), acoperise întreg filmul - îl văzusem cu puţin înainte de arestarea din noiembrie 1956, de aceea nu mai ţineam minte mare lucru din el, nu avusese timp să se aşeze. Doar urletul. Scenariul zicea că femeii îi murise un nepot, strivit de un zid prăbuşit, iar femeia, figuranta din film, Dumnezeu ştie ce va fi crezut ea despre film ca film, despre durerea dintr-un film în care era plătită să joace zece secunde (hai douăsprezece), însă urla, anunţînd, nu atât durerea, cât singurătatea căzută în capul ei ca o cărămidă din zidul peste nepot: avusese la viaţa ei din film un nepoţel şi acela îi fusese omorît de nenorocitul de zid, era bătrână, grasă, scurtoasă, alerga într-un fel de trap, într-un fel de cerc, într-un fel de piaţă înecată în praf, ţinea mâinile în lături, de parcă s-ar fi jucat de-a Zboară-Zboară în curtea şcolii, ori de parcă ar fi fugărit prin ogradă o găină cu gândul s-o înghesuie şi s-o prindă, nu era vreo găină, nu era nici ogradă, era filmul, iar în ficţiunea aceea era urletul, extrem de ascuţit şi în acelaşi timp grav, de o profunzime de măruntai' al pământului, mai târziu încercasem să-i găsesc asemuire cu al vreunui lup (mai degrabă lupoaică ce-şi pierduse lupanul), nu: era urlet de om - nu de bărbat, ci de femeie, de femelă, de femeie bătrână şi grasă şi care-şi pierduse nepoţelul, urlet mai adevărat decât adevărul.

Aş fi vrut. Nu s-a putut - atunci. S-a adunat, s-a adunat şi a dat pe dinafară când mă aşteptam mai puţin. Din păcate nu m-am uşurat, urlînd ca femeia aceea cu Zboară-Zboară, ci icnit, urât, bărbăteşte, noi bărbaţii nici să plângem ne-urât nu suntem în stare. Tare aş mai fi gemut, scheunat - urlat - în poala unei persoane tinere, uşor încruntate, avînd gropiţă în bărbie şi păr în dezordine, tăiat scurt. Când e concentrată sau emoţionată buza de sus umbrită de o părere de abur de puf întunecat este perlată şi de minuscule bobiţe de rouă.

19 octombrie

Bunavestire pentru mine a venit la începutul lui iunie. Apucasem să dau un singur examen, mi-am zis, ca tot studentul: «Restul, la toamnă…» şi m-am grăbit la gară. Bănuiam că transportarea mamei la căminul-spital pentru bolnavi cronici de la Domneşti (lângă Bucureşti) nu are să se facă bătînd din palme, dar nici că are să dureze atâta (deşi "doar două luni" - în România!) şi că voi avea nevoie de atâtea mici-aprobări - unele fiind dublurile, triplùrile precedentelor. Însă acum important era să o anunţ pe mama că se rezolvase!

Am anunţat-o. S-a bucurat. A plâns. De a doua zi dimineaţa m-am aşternut pe navetă: la Făgăraş (sediu raional), la Braşov (regional), la Sibiu (spitalul neurologic unde fusese internată după declararea bolii), la Bucureşti, la Domneşti - şi de la capăt.

Suzana îmi urmărea zbaterile din priviri - dar cât reconfort îmi distila, verde-auriu! În câteva rânduri făcuse apel la taică-său - se încurcaseră trebile pe undeva - în cele din urmă se desîncurcaseră.

Pe lângă pila cea mare din partea lui un sprijin şi nu doar material am primit de la redactorii revistelor pentru copii la care colaboram. Îl aveam (!) acolo pe un fost coleg de la Eminescu, Petre Ghelmez. Întâlnindu-mă pe stradă prin octombrie 1965 şi probabil - sigur, nu probabil - văzîndu-mă costeliv (nu mi se vedeau coastele prin legendara bluză, însă eu eram atunci costeliv…la obraz), rău îmbrăcat, mi-a propus să scriu "ceva-orice" pentru copii, că el mă publică în *Cravata Roşie*, "unde se plăteşte bine". Ducîndu-mă la redacţie, o întâlnisem pe Drina Sârbu - şi ea colegă la Eminescu - o cunoscusem pe şefa lor, Lucia Olteanu. Mai ales cu încuviinţarea-complicitatea-protecţia acestor două cloşti mi s-au dat avansuri, chiar onorarii fictive, astfel am putut face călătoriile şi, în final, plăti o camionetă avînd un fel de targă, pentru transportarea mamei de la Vad, Făgăraş la Domneşti, Bucureşti.

Ceea ce s-a făcut la începutul lunii august. După care am căzut la pat (în somn!) şi am dormit câteva zile şi nopţi, cu întreruperi scurte: vizitele la mama, la Domneşti. Apoi am plecat cu Suzana la mare.

Acolo, când ne simţeam mai bine şi mai bine, mi-am adus aminte că, totuşi, eram student, că în sesiunea de vară luasem un singur examen - deci, la întoarcere, va trebui să pregătesc restanţele.

«Le pregătim împreună», a spus ea.

Am crezut că vrea să spună: are să mă asiste, are să mă ajute la restanţele mele, însă ea:

«Avem aceleaşi…» - atunci aflam că nici ea nu se prezentase…

Să o fi certat? Să-i fi reproşat - ce? Când vina o purtam în

întregime, eu? Fiindcă se luase după mine, trăise atât de cu-mine, încât nu mai putea avea capul şi la examenele ei?

La Constanţa, la mare, eram invitaţi… Prieteni, foşti colegi de liceu ai ei, băieţi şi fete, acum studenţi (pe cei mai mulţi îi cunoşteam) merseseră cu grupul, zece-douăsprezece persoane, închiriaseră câteva odăi modeste, bucătării de vară, într-o mahala. Aflînd situaţia prietenei lor - şi a prietenului ei, eu - i-au propus să vină şi ea, cu condiţia să-şi plătească biletul de tren şi ţigările, cu mâncarea ne-om descurca în comun… Aşa se face că nimerisem într-o bucătărie de vară, pe una din saltelele întinse pe jos, pe pardoseala de lut - mai existau alte două, pentru alte două perechi. În prima noapte am încremenit, alături, ca morţi, strângîndu-ne mâna: în dreapta, în stânga, pe întunericul aproximativ, tineretul din ziua de azi îşi tinereà tinereţea, fără precauţii, fără reţineri. Începînd de a doua zi, am adoptat alt program: încercam să dormim în timpul amiezii, când soarele topea asfaltul, iar după miezul nopţii, când se stingea pălăvrăgela comună şi se mergea la culcare, noi ieşeam la malul mării - aveam o păturică, aveam două pulovere călduroase - şi rămâneam până în zori.

Acolo, pe spate, cu ochii la cerul brăzdat de stelele căzătoare ale augustului, îi spuneam Suzanei în fiecare noapte, de câte două-trei ori pe noapte (netemîndu-mă de repetiţie) că, datorită intervenţiei ei şi a tatălui ei, scăpasem de Securitate: gata, nu mă mai putea şantaja, Putoarea, cu ne-internarea mamei, dacă nu accept să devin turnător.

Nu i-am spus atunci că nu scăpasem cu totul, mai exista o “pârghie” a şantajului: facultatea…

A (mai) fi sau a numai fi student, iată întrebarea - la care dădusem răspuns, dar încă nu aveam curajul să i-l încredinţez.

21 octombrie

Abia în toamnă, când studenţimea avînd restanţe se pregătea să şi le dea, văzînd că, în continuare, scriu la scrisul meu, Suzana (citea o carte, în pat) m-a întrebat:

«Nu cumvaaa?…»

Am dat din cap rar - încuviinţînd.

La care ea, oftînd, de formă:

«Nu te pot lăsa de capul tău, singur…», apoi după o vreme a întrebat iară: «Lăsăm să treacă un tren?», şi a răspuns pentru amândoi: «Lăsăm…» - şi a reluat lectura.

Mi-am frecat palmele - mental - constatînd că repurtasem o

victorie (?) asupra Securităţii, neutralizîndu-i («deocamdată»…, relativizam eu, ca orice puşcăriaş care se respectă) ambele motive de şantaj asupra mea: internarea mamei şi facultatea. Ştiam însă că mai devreme sau mai târziu Răul Absolut are să se arate - ori doar iţească, pe după un colţ, dintr-un tufiş…

Aşa a fost: Achim al meu… - al lui Dracu'! - a prins a mişuna prin cartierul Filantropia, înspre Piaţă, în gura unei curţi fără poartă… Cum însă de obicei eram cu Suzana, tovarăşul Apărător al Statului 'Ncitorilor - dar mai ales al Ţăranilor - se întorcea cu spatele, că adică el nu ne văzuse, nu ne cunoştea… Într-o zi m-a interceptat - eram singur. Nu m-a oprit, a mers pe lângă mine, mi-a transmis mesaje pe care le cunoşteam din gura altor bestii de tovarăşi de-ai lui, securişti, din alte părţi: de la Gherla, din Bărăgan, de la Făgăraş, de la Braşov:

«Ne-ai scăpat de data asta, futu-ţi dumnezeii mă-ti de bandit, dar punem noi laba pe tine! O să-ţi dăm şi din urmă…»

Nu trebuia să se jure, îl credeam…

Însă nu credeam că au să-mi lase atâta… sfoară: abia peste un an m-a contactat Achim prin telefon, la redacţie (*România literară*) fixîndu-mi întâlnire în faţa magazinului Eva din centrul oraşului. Eram căsătorit de câteva luni, de două-trei săptămâni ne mutasem într-un apartament (două camere întregi!, cu baie!, doar pentru noi!) din Drumul Taberii… Şi de acea dată m-a tulburat rău, n-am dormit în noaptea premergătoare. Suzana a ţinut morţiş să fie şi ea prezentă…

Şi a fost. Ea, singură (eu n-aş fi îndrăznit) l-a interpelat pe Achim în plină stradă, a strigat la el, făcîndu-l măgar, puturos, care se ţine de curu' oamenilor, în loc să meargă la lucru (şi a găsit pe dată aprobare - ba chiar participare - din partea maselor largi de femei aflate primprejur…), încât l-a pus pe fugă, nu doar pe securistul Achim, ci şi Securitatea, ca instituţie.

Incredibil, în România - fie şi după 1968: de atunci şi până la arestarea din aprilie 1977 au trecut, totuşi, 9 ani, în care eu… îmi făcusem de cap, după expresia lor: dădusem interviuri jurnalelor, televiziunilor capitaliste; publicasem cărţi în Occident - cu scandal internaţional, în 1971; călătorisem în acelaşi Occident (în 1972) - şi, culme a obrăzniciei, a sfidării la adresa, nu doar a Organului, ci a întregei politici a partidului nostru (drag): mă întorsesem - în 1973 - din Occident! Bineînţeles, eram strâns urmărit, în absenţă îmi intrau în casă, îmi furau manuscrise (lăsate de sacrificiu - dar Securitatea omni-scientă nu ştia acest detaliu…), dictau "măsuri" la edituri, la reviste: interzicerea de a mai publica, nu doar eu, ci şi Suzana şi tatăl ei, traducători profesionişti, nemaiprimirea la *România literară*… Însă

nu s-a mai arătat - vorbesc în continuare de Spurcata Organă, Securitatea Mă-si! - decât la 1 aprilie 1977, când m-a re-re-arestat…

22 octombrie

Mă întorc şi zic:

Ca tot scriitorul - din trecut, din prezent, din viitor - gravitez şi eu în jurul femeii - ea fiind axa lumii (ba nu: ea e bucşa, eu: axul). Tot în jurul bucşei se rotesc şi plasticienii şi muzicienii şi oamenii de teatru şi core(o)grafii… Dar aceia sunt artişti, nu mă precupă, ci scriitorii - care nu sunt artişti, nu, nu; şi e foarte bine că nu sunt artişti scriitorii - altfel n-ar mai fi scriitori, adică mânuitori-modelatori ai cuvântului, cel de natură sacră; ei mă preocupă, fiind ei cu totul, dar cu totul altceva, altfel…;

Ca orice scriitor şi eu sânt obsedat, hăituit, înecat în/ de imaginea femeii - o desenez, o fasonez, o colorez cu ajutorul cuvintelor;

Am şi eu o mamă (despre mamă verbele a fi şi a avea se declină numai la timpul prezent) - din trunchiul pântecelui ei pornesc toate ramurile, crenguţele, lăstarii ce constituie fetele-femeile scrisului meu.

Din moment ce personajele femei vin cu toatele din mamă (vorbesc de mama mea, fireşte), este normal, fatal, să nu fie “còpii ale unei realităţi”, ci pui ai mamei (mele); prin urmare, femeile acelea sunt surori ale mele - de aici înclinaţia, tentaţia, obsesia incestului: mama, sora fiind şi amanta, Fecioara Maria şi Maria din Magdala.

Am avut şi eu o mamă. Ca tot omul. S-a dus şi ea - i-am scris ducerea în **Gardă inversă**. Atunci nu am mai simţit nevoia de urlet, ca la a tatei, fulgerat de congestie cerebrală; durînd o eternitate de treisprezece ani, cu agonia ei apucasem să mă obişnuiesc, iar când, în sfârşit, femeia s-a stins, în 1974, am oftat uşurat. Ei, da, uşurat - nu întâmplător scrisesem **Ostinato** - sub formă de sonată pe o temă dată: euthanasia; şi nu întâmplător terminasem **Gardă inversă**, istoria agoniei şi a morţii şi a îngropării înainte ca ea să moară şi să fie îngropată. Abia după ce ni s-a născut Filip (am mai scris, o să mai scriu: la un an după moartea mamei, cu faciesul mamei în ducere) am înţeles *cercul,* nu doar în sensul repetării, ci şi în al tragerii din celălalt.

Mai corect: tragerea mea din doar mama.

Şi, înţelegînd ce rău făcusem, cât de greu păcătuisem, scriindu-i, anticipîndu-i moartea, deci dorindu-i-o, atunci, abia atunci, istovit, am căutat genunchii imaginari ai fetei reale - persoană tânără, uşor încruntată, avînd gropiţă în bărbie şi păr în dezordine, tăiat scurt - când

e concentrată sau emoţionată buza de sus, umbrită de o părere de abur de puf întunecat este perlată şi de minuscule bobiţe de rouă.

Tare aş mai fi gemut, scheunat în poala mamei-fete.

Privite altfel, din alt unghi:

Acele femei din scrierile mele care se trag din realitatea-aşa-cum-este-ea: mama şi nevasta (păcat că nu am avut măcar o soră, mamă-mamă ce ne-am mai fi jucat noi doi…) - sunt persoane;

Celelalte femei din scrierile mele sunt personaje de carte, ele nu sunt zugrăvite după un singur model (ca mama, ca nevasta), ci combinate din mai multe fete, femei cu existenţă reală. Ori (adeseori) cu totul inventate, făcute de mâna mea, din creştet în tălpile picioarelor.

Şi încă: atunci când scriu - ca acuma, de pildă - am în faţă, ca veghetoare, ca apărătoare, ca îndrumătoare: icoana unei asemenea femei: ne-zâmbitoare, ne-atrăgătoare, ne-erotică, dealtfel imaginea ei este neclintită - dar cât de vie (cam cât tabloul Giocondei).

Aceasta - tot atât de bine: acestea - se schimbă, de la carte la carte.

Acum - tot de pildă - am dinainte o persoană tânără, uşor încruntată, avînd gropiţă în bărbie şi păr în dezordine, tăiat scurt. Nu-i cunosc glasul, i-l aud; nu am văzut-o, întreagă, însă ştiu că are picioare lungi şi că atunci când e concentrată sau emoţionată buza de sus umbrită de o părere de abur de puf întunecat este perlată şi de minuscule bobiţe de rouă.

23 octombrie

Voi mai fi spus - re-spun: dacă teroarea Securităţii în libertate, după februarie 1967 (moartea tatei) m-a împins la radicale, violente, brutale reacţii de apărare - ca abandonarea facultăţii abia reîncepute - apoi mi-a fost şi (definitiv) nefastă prin faptul că am început a vedea în fiecare femeie - excepţie: mama, apoi Suzana - potenţiale aliate, fie şi inconştiente, şi nu doar împotriva voinţei lor, ale Securităţii.

“Procesul” a avansat scuturat, hopuros, cu pauze între fiecare treaptă, până la autoînchiderea desăvârşită a mea; iar “încercarea” la care începusem a le supune pe fetele-femeile din imediata mea apropiere (citeşte: cu care aveam relaţii intime) nu s-a născut peste noapte din creierul meu bolnav, îmbolnăvit de realele persecuţii, ci decurgea, firesc - şi monstruos - dintr-o experienţă de câteva decenii de acută, de violentă altfelitate în raport cu mediul în care ne-a fost dat să supravieţuim după refugiul din martie-aprilie 1944.

La sfârşitul iernii 1967, după ce mă încolţise Securitatea, dîndu-mi să aleg între mama şi mine, între păstrarea în continuare a statutului meu social (!) şi distrugerea mea, primul gest de apărare (dacă nu fusese doar al zbaterii animalului prins) a fost - spun acum: nu să-mi apăr familia, prin mama; nici persoana mea; ci… să încerc o menajare, o evitare a nefericirii ce avea să se abată asupra altora, din afara clanului meu cel redus la două persoane. Să fi fost un act de generozitate din partea mea?, o probă a refuzului meu de a provoca răul, prin contaminare, unor persoane care nu purtau, ca mine, nici măcar vina-de-clasă-şi-de-partid: aceea de a fi "bandit", în plus, refugiat, adică acea specie străină băştinaşilor şi care se manifestase demult împotriva comunismului şi a Uniunii Sovietice?

Ei, da: această ne-suferită, ne-suportabilă apucătură o aveam - nu din moşi-strămoşi, ci din, exact, momentul Refugiului din 1944.

Ce înţelegeam eu, la vârsta de nouă ani (neîmpliniţi)? Chiar dacă nu înţelegeam, re-simţeam "mediul înconjurător". Îl pipăiam cu două antene (sau aceeaşi, cu faţă şi cu dos). Şi ziceam în sinea mea:

«Dar sânt şi eu, ca şi ei, un om: am cap, mâini, picioare, gură, ochi - chiar şi nas!; cu cămaşa mă îmbrac pe mâneci, cu mâinile; pantalonii mi-i trag pe picioare; vorbesc aceeaşi limbă ca ei - cu uşoare deosebiri. Şi la ei oamenii sunt, unii bătrâni, alţii de vârsta părinţilor mei, alţii, copii - mai ales fete - de-o seamă cu mine. Cu copiii lor mă înţeleg cel mai bine, însă mai bine şi mai bine, cu fetele: nici nu-i nevoie ca ele să spună cuvinte, pentru ca eu să înţeleg tot-tot; nu-i nevoie ca eu să rostesc cuvinte - ele mă înţeleg fulgerător şi fără, doar din priviri… Da, dar nu sântem chiar asemănători-asemănători nici noi, copiii. Ei sunt de-aici,"de sat", zic ei, eu nu sânt de-sat, eu sânt din-altă-parte, vinitură, refugiat, ei spun nu totdeauna răutăcios: "fuljerat". Ei au fraţi, bunici, unchi, veri, eu nu am decât mama-şi-tata, punct. Ei au casa lor, vaca lor, carul lor - eu nu am casa-mea, vaca-mea, carul-meu».

«În schimb, eu am…» nu ştiu dacă gândeam cu "în schimb", probabil foloseam şcolăresc-învăţătorescul tic al mamei: "spre deosebire de ei…" - ce anume aveam eu, spre deosebire de ei? Căutam, căutam, nu găseam, ridicam din umeri apoi mă azvârleam, ca într-o gârlă, în joacă. Joaca mă făcea să fiu unul dintre ei, unul de-al lor.

Auzeam în casă, mai ales din gura tatei că noi, refugiaţii sântem Ovreii-zilelor-noastre; înţelegeam de ce spunea asta: fiindcă şi noi sântem rătăcitori şi noi umblăm cu averea-n spinare (nici măcar ca melcul cel care-şi cară casa) - atât că noi vorbeam aceeaşi limbă, aveam aceeaşi credinţă, eram şi noi, ca şi ei, localnicii: români…

Vom fi fost noi români - dar nu ca ei.

Gardul despărţitor între noi, refugiaţii şi ei funcţiona şi atunci când era vorba de alţi persecutaţi (tot de ruşii bolşevici): saşii. Însă între adulţi lipitura nu se făcea. Ai mei aveau cunoştinţe dintre saşi, însă rămânea o relaţie prea-corectă, prea-totuşi-rece, or noi eram obişnuiţi (şi aveam lipsă) de manifestări… calde, fierbinţi, fie acelea şi gălăgioase. Noroc cu noi, copiii - nu toţi: doar între mine şi fetele săsoaice domneau bunaînţelegere, armonia, iubirea de (cel de) alături.

Presupun că primul semnal contrar mi-a venit (era să spun: m-a izbit în obraz şi în piept) dinspre o dragă de fată de liceu, de la Sibiu; o elevă de la Domniţa Ileana, nici măcar frumoasă - n-am s-o ofensez în lipsă afirmînd că începusem a-i da târcoale numai pentru că îmi era milă de ea fiindcă niciun băiat nu o lua în seamă. Ne plimbasem pe Corso, pe După Ziduri, ne sărutasem, ne şi scrisesem… Într-o bună zi, la întâlnire, a trecut pe lângă mine şi mi-a pus în mână o hârtie. Era o scrisoare. Nu una de dragoste. Ci un anunţ:

Ea nu mai poate continua relaţiile cu mine, fiindcă aflase că părinţii mei fuseseră amândoi ridicaţi - şi cum nici ea nu are origine-socială-sănătoasă, conzult era să nu ne mai vedem.

Nu eram îndrăgostit de fata aceea, dar am suferit cumplit. Nu de trădare în dragoste, ci de trădare pură şi simplă.

24 octombrie

25 octombrie

Nu pot continua, trec la altceva

26 octombrie

Nu am trecut la niciun altceva - m-am oprit. Pentru o pauză binemeritată.

Iar dacă acum sânt odihnit, cu capul limpede şi ochii spălaţi nu înseamnă defel că pot scrie, în continuare, ca şi cum nu m-aş fi întrerupt.

Rămăsesem la - unde rămăsesem? La fata ceea - la fata asta, la persoană tânără, uşor încruntată, avînd gropiţă în bărbie şi păr în dezordine, tăiat scurt. Nu-i cunosc glasul, i-l aud; nu am văzut-o, întreagă, însă ştiu că are picioare lunge şi că atunci când e concentrată sau emoţionată buza de sus umbrită de o părere de abur de puf întunecat este perlată şi de minuscule bobiţe de rouă.

Aşa, da. M-am reorientat, chiar dacă nu ştiu cum voi continua, oricum, o privesc. Nu, nu e iubire în privirea mea. Dacă va fi undeva iubire (a mea), apoi e în degete, în vârfurile lor, în…

[Ce urât sună: “buricele degetelor” şi ce sublim: “buricul ei” - mai ales când când ziceai că îl atingeai pe al ei cu buricul degetului tău…]

Stă în faţa mea. Există. Fiinţează. Nu mă supraveghează, nu mă protejează, nu mă dezaprobă, nu mă aprobă. Ea fiie - de la a fi, care se conjugă astfel: eu fiu, tu fii, el (mai ales ea) fiie; noi fiim (ce dulce, ce dulce să fiezi depreună cu ea), voi fiiţi - ceea ce vă priveşte -, ei, ele fiinţează… Cu gropiţa ei şi cu aburul perlat al buzei de sus. Nu şade “ca o fotografie”, ci “în tablou” şade ea, de acolo mă priveşte indiferentă-atentă, inertă-vie (uite cum i se mişcă ochii în umbră!), nu ca reproş, nu ca încuviinţare, ci ca imaginea mea într-o oglindă de mătase veche şi moale şi doar atât de altfelă, încât să cred eu (şi cred!) că nu sânt singur pe lumea asta, că eu sânt ea - că ea este eu.

Nici o originalitate. Şi ceasornicarii când umblă prin măruntaiele maşinăriilor şi cizmarii cocârjaţi pe trepiedul lor barbar şi inginerii patriei când construiesc ei hidrocentrale faine pentru fericirea poporului lucrează cu, dinainte, imaginea femeii iubite. Excepţie face numai ţăranul nostru de veacuri când asudă pe pogonul său, el vede “cu ochii minţii” doar chestii materiale, de parc-ar fi cu toţii eroi de-ai lui Slavici: căşi peste căşi, vaci peste boi, hectare lângă hectare (fiecare cu idealul său) - ehehe, cu totul altfel visa atunci când (el) lucra - cu drag - pe ogoarele fără haturi ale colectivei noastre iubite… De scriitori, să nu mai vorbim. Singuri pictorii şi sculptorii: ei au în faţă, nu imaginea, ci imaginata, în carne, fără oase (în fine, modelul, căruia nu i se vede suportul osual).

Pentru cartea asta lucrez sub poala buzei aburite, perlate, uşor funinginate - ea mă însoţeşte. Cu ea de gât mor.

Cred că este cea mai sănătoasă postură; cred că bine este să păstrezi distanţa de siguranţă, ca să nu te arzi, chiar dacă-i atât de dulce inimii - chiar şi capului - să iei foc şi să arzi cu flacără înaltă, să urli de durere-plăcere şi să mori de-viu, de-tot şi să-ţi spui, să-ţi promiţi că data viitoare nu te mai laşi ars - data-viitoare să arzi şi mai cu-foc.

Da, însă pentru că tot discutăm: rezonabil, conzult este - pentru mine - să nu nu mă apropii prea-prea, ca să nu mă foarte-foarte ard.

Regulă (!) autoimpusă din mai-iunie 1977. Motivul? Banal-trivial: după ce mă liberaseră de la Rahova, fiind eu o ruină, socru-meu mă dusese (la propriu, de braţ) la o policlinică de cartier unde era doctor un fost medic al lotului naţional de atletism (dar eu nu ştiam). Să-i fi şoptit ceva socru-meu - despre mine, despre "locul" de unde veneam?- poate că da, poate că ba. Luîndu-mi capul în mâini şi înălţîndu-mi cu degetele mari pleoapele de sus, a zis:

«Are pupilele mărite - a fost otrăvit. Să bea multe lichide, mai ales lapte, ca să elimine toate porcăriile…»

Atât. Atât înregistrasem eu. Fiindcă, "în rest" mă găsise… "în regulă"… - drept care înregulul de mine am fost dus tot de braţ acasă (adică la socru-meu, fiindcă după arestarea mea Suzana şi Filip fuseseră daţi afară din apartamentul drumtăbărean şi, ca orice Mama-şi-copilul, găsiseră adăpost la părinţi).

Nu mai ţin minte dacă urmasem prescripţia doctorului (altfel specialist în droguri, ca orice medic sportiv…), beam apă, lapte, cât aveam nevoie, nu "ca să elimin". Însă…

Însă transpiraţia mea mirosea rău; puţea; trăznea. Umblam cu, în geantă, două-trei bluze de schimb şi cu un flacon de deodorant - când reveneam acasă făceam şi un duş - rezultatul nu era cel dorit: şi transpiraţia nouă, cea de după baie mirosea neplăcut.

Peste vreo zece zile l-am re-vizitat pe doctorul de cartier. I-am spus că transpiraţia mea pute a hoit şi l-am întrebat câtă vreme are să treacă până voi elimina… porcăriile? Mi-a răspuns:

«Trei luni».

După două luni nu mai mirosea ea urât - dar duhneam eu (nefrumos), în sinea mea. Şi cu toate că ştiam - verificasem după reacţia celor din preajmă, în autobuz, în spaţii închise - că nu izui mai rău decât oricare alt dacoroman, vara,-n tramvai, degeaba: eram gata-marcat, mă ştiam nedemn de a mă apropia de o femeie.

Iar un deceniu mai târziu, în exil, după ce am avut alerta inimală şi după ea, laie, hibele celelalte care abia aşteptau ocaziunea să arate până unde şi cât avansaseră în subteran…

De pe urma acestor "accidente" am rămas cu teama de a mă apropia, fizic, de femei. Iar când acest lucru nu era posibil (ele aveau iniţiativa salutului prin îmbrăţişare şi prin ţoc-ţoc-ul pe obraz), eu, ca un copil, îmi ţineam respiraţia, ca şi cum pe gură şi pe nas mi-ar fi ieşit relele odori transpiraţionale…

Este adevărat: până acum nici o femeie cu care m-am… salutat nu numai că nu a tresărit şi nu a avut reflexul de a se îndepărta - ba, repetînd gestul, mi-a dovedit că…

Nu mi-a dovedit nimic! Fie că femeile cu care am schimbat salutări erau lipsite de odorat, fie că erau foarte stăpâne pe sine, şi extrem de bine-crescute: nu arătau ce simţiseră.

De aceea, cu fata care… Fetiţa ceea, fata asta, persoana tânără, uşor încruntată, avînd gropiţă în bărbie şi păr în dezordine, tăiat scurt, cea căreia nu-i cunosc glasul dar i-l aud; nu am văzut-o, întreagă, însă ştiu că are picioare luuungi şi că atunci când e concentrată sau emoţionată buza de sus, umbrită de o părere de abur de puf întunecat este perlată şi de minuscule bobiţe de rouă… Pe fata-fetiţa dinaintea mea nu încerc să mi-o apropii, să-i sărut buza de sus - o păstrez aşa, la un metru (bine; la şaptezecişicinci de centimetri) distanţă - poate că într-un viitor apropiat o să-mi trec un deget peste buza-i brumată şi înrourată…

…ţinîndu-mi respiraţia.

Fiindcă un bătrân, fatal, miroase a viitorul-apropiat al său:

Mai degrabă a sfârşit decât a început - precum buza fetei.

27 octombrie

Stă în faţa mea. Există. Fiinţează. Nu mă supraveghează, nu mă protejează, nu mă dezaprobă, nu mă aprobă. Ea fiie - de la a fi, care se conjugă astfel: eu fiu, tu fii, el (mai ales ea) fiie; noi fiìm (ce dulce, ce dulce să fiezi depreună cu ea), voi fiìţi - ceea ce vă priveşte -, ei, ele fiinţează… Cu gropiţa ei şi cu aburul perlat al buzei de sus. Nu şade “ca o fotografie”, ci “în fotografie” şade ea, de acolo mă priveşte indiferentă-atentă, inertă-vie (uite cum i se mişcă ochii în umbră), nu ca reproş, nu ca încuviinţare, ci ca imaginea mea într-o oglindă de mătase veche şi moale şi doar atât de altfelă, încât să cred eu (şi cred!) că nu sânt singur pe lumea asta, că eu sânt ea, fata-fetiţa, că ea este eu.

Stă în faţa mea. Există. Fiinţează. Nu mă supraveghează, nu mă protejează, nu mă dezaprobă nu mă apro bă. Ea fiie - de la a fi, care se conjugă astfel: eu fiu, tu fii, el (mai ales ea) fiie; noi fiìm (ce dulce, ce dulce să fiezi depreună cu ea), voi fiìţi - ceea ce vă priveşte - ei, ele fiinţează… Cu gropiţa ei şi cu aburul perlat al buzei de sus. Nu şade ca o fotografie ci în fotografie şade, de acolo mă priveşte ea indiferentă- atentă, inertă-vie (uite cum i se mişcă ochii în umbră), nu ca reproş, nu ca încuviinţa-re ci imagine a mea în oglindă de mătase veche şi moale şi doar atât altfelă încât să cred (şi cred) că nu sânt singur pe lumea asta că eu sânt ea că Stă ea este eu în faţa mea Există. Fiinţează. Nu mă supraveghează, nu mă protejează nu mă dezaprobă, nu mă aprobă. Ea fiie - de la a fi, care se conjugă astfel: eu fiu, tu fii, el (mai ales ea) fiie; noi fiìm (ce dulce, ce dulce să fiezi depreună cu ea) voi fiìţi ceea ce vă priveşte ea fiinţează ea este eu

Paris, 27 octombrie 2002